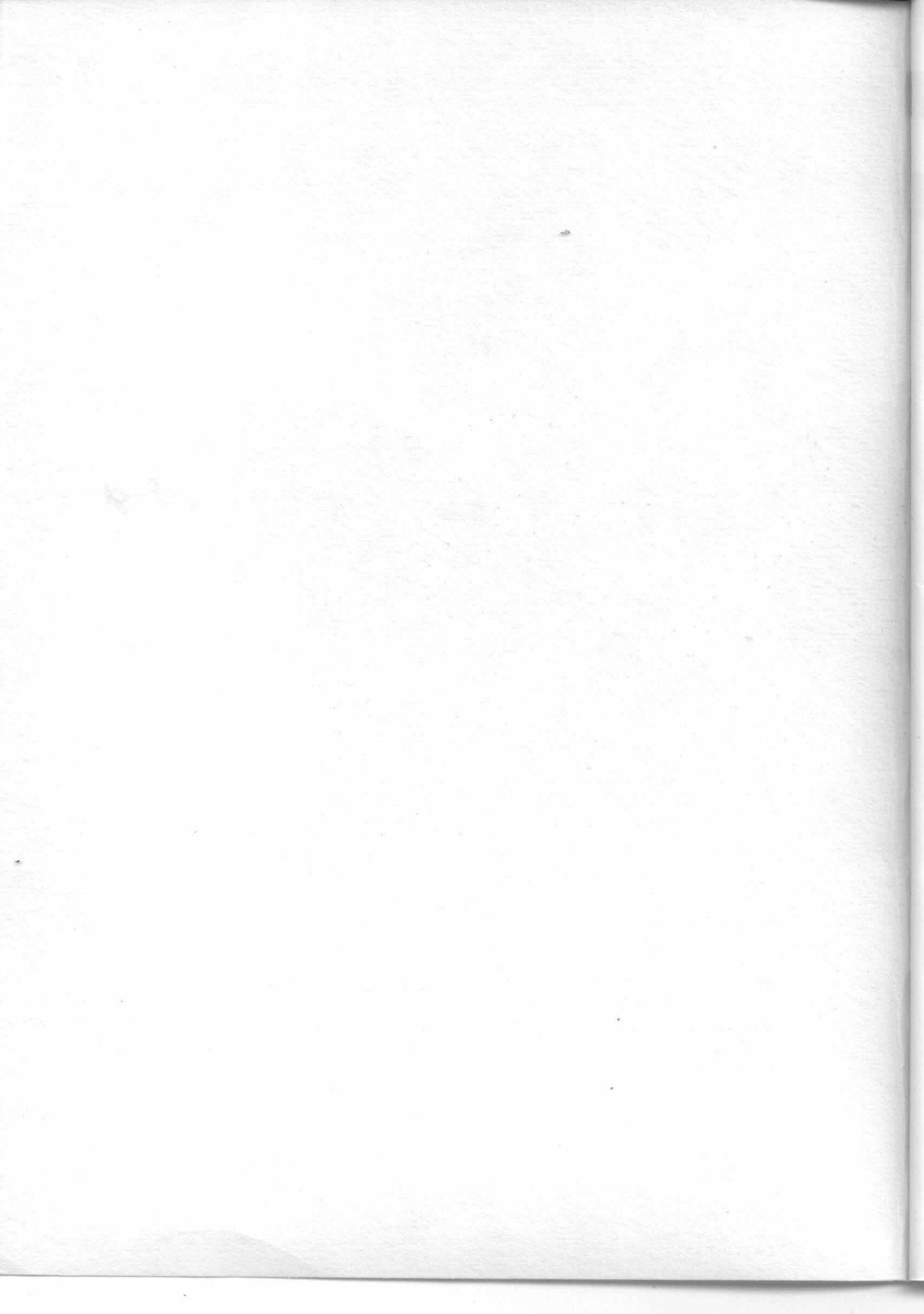

SPARRAI

1998 NR.2

VILNIAUS TIKSLIŲŲ, GAMTOS IR TECHNIKOS MOKSLŲ
LICEJAUS MOKSLEIVIŲ KŪRYBOS ALMANACHAS

Almanachas
SPARNAI

Vilniaus tikslųjų, gamtos ir
technikos mokslų
licejus
1997/1998

Almanacho autoriai

Arnoldas Kubilius
Linas Ulevičius
Švitrigailė Satkutė
Vytis Uža
Akvilė Rimantaitė
Audra Raščiauskaitė
Juozas Šalna
Giedrė Žitkauskaitė
Emilija Čepaitytė
Viktorija Trubačiūtė
Jurga Kupstytė
Agnė Pupeikytė
Akvilė Klimaitė
Monika Sriubaitė
Greta Makaraitytė
Linas Baltrūnas

Almanacho sudarytojas

mokytojas Kęstutis Subačius

Vyr. redaktorė

Giedrė Žitkauskaitė

Viršelio autorė

Audra Raščiauskaitė

Iliustracijos

Vilniaus tikslųjų, gamtos ir technikos
mokslų licėjaus moksleivių-dailės
fakultatyvo narių
(Vadovas mokytojas Rimvydas Markeliūnas)

Arnoldas Kubilius

Žiedas

Kai nemąstai ir nesvajoji, kai viskas
 Teka pasroviui,
 Kai viskas sukasi ir bėga, nespėja, pyksta,
 Griūna, bėga...
 Kai nežinai likimo ir rytdienos tamsos
 skaudžios
 Džiaugiesi...
 Nesislepi, akis parodai, tiesi rankas,
 Tampi žmogum stipriu, nežviegiančiu
 Klaikiai iš kiaulės uodegos išlindęs.
 Tu nekenti? Iš kur tas plonas balsas?
 Bjaurybe, nekvatok, kramtyk liežuvį...
 Apgavystė, lašiniai, kanopos,
 Sapnai, daina. Vėl juokias!?
 Plaukai išblukę, pirštai sumedėję
 Nėra nei sniego, nei karūnų.
 Nebešviečia pavirtę pelenais
 Žiurkėnai...,
 Geltonas sūris, spąstai,
 Smūgis, kraujas, juodos sienos.
 Pašvinkus karvė – liesas pienas,
 Šaltas vakaras, tamsa, neaūga mielės,
 Nutilk, juk tolumoj – narcizo žiedas.

97 10 01

Akvarelė

Tirštai išsisunkia sakai, vėl žaizdos
 Ar nematei meškauogės lapų?
 Sudžiūvo, nukrito – ataugo.
 Nesvarbu, banalu. Negirdžiu!
 Ei, ko drebi, Širdie? – nešalta.
 Kai monstras daužos galvoje
 Nuramini... Savo glėby...
 Ir monotiškai miršti
 Kaskart kitaip supratus ligą
 Pigmentų baltume baltam
 Atsiribok nuo pesticidų
 Sena mityba, prioritetas jai
 Seniai glūdėjo gijos mintyse,
 Paėmęs reples susispaudė...
 Beliko tuščias traškesys
 Ilgesys, judesys – sensacija
 Stelazo kulminacija (viršų)
 Statistikos klausia apibrėžia
 Jausmus ir elgseną švelniai
 Lyg dūris peilio akyse
 Tada galėsi džiaugtis! – tau sakiau
 Maža maža svarba paklys.
 Susipynus kuo giliau (dangau)
 Ką darau?
 Pesimistas išsišiepė radęs lapus
 Bus ką iškepti, bus kas pabus
 Aš vėl neramus
 Ar nenorėtum prabilt pagaliau
 Atsikelk, nekrutėk, užsičiaupk
 Negali pamąstyt susivėlęs daugiau.

97 10 19

Lyja

Nustok!
 Aš įsakau, nustok, lietau.
 Paleiski saulę iš nuodėmingo glėbio,
 Nespurdėk ir nesutepk, prašau,
 Juk niekada juoda ir apdulkęjus saulė
 nekabėjo
 Danguj, prie tavo kojų.
 Tu nesustoji,
 Mažoji saulė išnyko tavo rūbe.
 Jis šlapias nuo tavo prakaito, nuo lūpų.
 Neplėšyk saulės kūno!
 Žinau, ji įžeidžia tave,
 Žinau, joje taipogi tūno
 Užgniaužtas pyktis, lyg karste.
 Tačiau tas karstas neužkaltas,
 Kas kaltas?
 Juk kartais būna tavo veidas baltas ...
 Lietau, lietau, tu negirdi ir neklausai,
 Tu nekalbi ir nematai,
 Bet tavo pėdos lieka žemėj -
 Tu savo pyktį šitaip sėji,
 Nes jis tau veržias per kraštus.
 Sakyk, ar šiandien pieną gėrei?
 Išbalę krenta tavo švarūs, nematę saulės du
 lašai,
 Abu jie viens po kito gėlę
 Pagimdo iš mažos smilTELės
 Ir šitaip blogis virsta gėriu...
 Bet ar jis tikras, nieks nežino
 Ir sužinot visai negeidžia,
 Juk blogis juos visus pagimdė
 Ir tai kiekvieną gerį žeidžia.

97 05 10

Raudonas dangus

Kaip keista - tu jaunas.
 Piešiu aš paveikslą, kur du
 Katinai tarpdury meiliai pjaunas,
 Tarp jų ramiai stovi tu
 Ir kelnės tavo raudonos
 Prakiuro... Pelė su drugiu
 Maironio eiles kartoja:
 "Iškilo į dangų aukštai vieversiai..."
 Kas per velniai!
 Tau skauda rankas... Gal tai akys
 Taip smalsiai žiūrėjo į lūpas
 Tądien, kai draugai lyg vagys
 Bandė pavogt viens iš kito
 Liūdesį. O gal tai džiaugsmas,
 Kur vakar iš delno iškrito -
 Atbėgo į mano galvą mintis.
 Kokia jos spalva?
 Kas ją pamatys?
 Geriu šįvakar pieną su taukais...
 Skanu, bet rūksta obuolių.
 (Adomas - Ieva). Kaip skanu!
 Nesiseka svajot ir nebandau
 Tuoju vidurnaktis - bijau.
 Tąkart labai išsigandau,
 Ar pameni, brolau?
 Lipau aukštai (tada tu neverkei)
 Į aukštą pušį kotu geltonu.
 Ar pameni, mane kaip pagavai,
 Kai leidaus žemėn tavo delnu?
 Šiąnakt gražus dangus -
 Raudonas. (Kas ryt bus?)
 Ar tu sugniauši mano delnus?
 O gal nukirpsi man sparnus?

97 05 27

Rūkas

Taip klaikiai atrodo
 Rūkas ant tavo akių
 Kuris neleidžia atsimerkt
 Daugiau negaliu
 Tiek smėlio daug
 Daug kraujo pelenų
 Apdegusios blakstienos
 Nubyra nuo vokų
 Dar nematei tu skausmo
 Ir negirdėjai žodžių
 Kuriuos ištart galėjo
 Basas žmogus ant rožių
 (Dangus be vėjo)
 Be rūko ant akių
 (Dangus be saulės)
 Tiesiog keistuolis be sparnų

97 04 26

Pavasario pradžia, turėtum džiaugtis.
 Juokias saulė. Vis dar sninga.
 Kur tavo gilios akys?
 Pasiilgau...
 Prašiau, kad nesikeistum,
 O tu užsidengei, žuvai.
 O gal numiręs – aš?
 Gal purvo radęs ryju,
 Pamišęs tavo skonį.
 Kodėl tiek daug
 Beprasmių klausimų
 Tuščiam danguj?
 Danguj tuščiam.

Per gatvę teka
 Ištirpęs pavasario sniegas.
 Staiga pabunda svajonės nekaltos,
 Baltos mintys, naivumo norai.
 Tau reikia pabėgti nuo baimės,
 Išsigydyti paprastumą, išnykti.

98 03 02

Paskutinis

Sėdžiu čia nusmuko kojine
 Medinės kėdės žeidžia galvą
 (Nevarykit į kapus?!)
 Aš nežinau ir tyliu
 Girgžda durys
 Už jų tik triukšmas
 Atminsiu kada nors
 Kaip čia sėdėjau
 Kaip smuko kojine
 Ir skaudėjo
 Vėl trupa sienos
 Dar lauksiu daug
 Visi čia lygūs
 Šnabžda tyli
 Griebiasi šiaudų
 Lenda įkyriai nuoširdžiai
 Nenoriu kelnių
 Įsiveržė į tylą
 Išėjo jau plačiai
 Sutinusias akis išplėtęs
 Nėra laiko
 Sena senutė kalba
 Apie seną dukrą
 Žandai rausvi ir
 Stiklo auskarai
 Kodėl net pusė bloga (?)
 Aš noriu naujo vėl
 Visi plaukai trumpi
 Trumpai dar laukiu
 Bet nenoriu valgyt
 Tik atsibodo
 Kiti dejuoja nuolat
 Ir sako nėr neišmintingų senių
 Nutirpo nubyrėjo susitikom
 Nusirengia išėina grįžta apsirengia
 Juokias iš niekų
 Visi apsnūdo juda kojos
 Už pusės lango šaltas stogas
 Surado savakalbį atsistojo
 Metė trys dar priešaky
 Avikailis ant pakabos
 Septyniasdešimt šeštas numeris
 Veidai tie patys
 Daug balso ten kitur
 Paliko atviras duris
 Jaunystė neatsvers senų
 Baltos nedaug nors
 Medyje aštuoniasdešimt kabo...

Linas Ulevičius

Kai tu mirei
prieš akis matei
šypsantį vaiko veidą
užmiršai pasakyti tiek daug
dar bandei
deja nebespėjai
kas bus jiems
mano mažyliams

vaikas atrado žaisliukus
kuriuos tėvas rūpestingai slėpė
ir žaidė
žaidžia
kas bus
kai jam
atsibos

Svetimi.
Svetimi šiame pasaulyje
pasiklydę laike
erdvėje, būtyje
niekam mūsų nereikia
svetimi šiame pasaulyje
ne čia mūsų vieta
ne čia mūsų namai

pernelyg aukštas dangus
ši žydrynė skirta ne mums
ši saulė skirta ne mums
šventa žemė skirta ne mums
ugnis
mums čia ne vieta
svetimi
ir jaučiu
galanda dantis
tylutėliai
išnyksim tuoj
tik įdomu
ar staiga
ar tąsysis agonijoje
už nuodėmes

Šaltai ir šlapiai
suderpta siela
ieško užuojautos, vietos
kur būtų šilta ir miela
Nėra nieko geresnio
kaip namų šiluma
dusliai suūžia storas
blizgantis virdulys
pranašaudamas pasaką
kliuksintis vanduo
įnirtingai veržiasi
iš seno molinio puoduko
baltais švelniais tumulais
užpildydamas tuštumą
aviečių kvapu
už lango taip tyliai snyguriuoja
už kalno snaudžia pavargusi
saulė

Saulė, palikus nuobodų namelį,
velei sugrįžo į amžiną kelią.
Keliauja per dangų gražiu vežimu,
visą pasaulį apgaubia džiaugsmu.
Ją garbinti puola visi, kas tik gali
ir tęsia Saulutė savo amžiną (?) kelią.

Kai septintą naktį
pakilau skrydžiui
supratau
tai nebėra
vien tik sapnas
pamačiau save
gyvenantį ir
mirštantį
raudonoje spalvoje
tik niekaip neįžiūrėjau
ar tas raudonis buvo
meilė
ar kančia
ar tik šiaip
kraujas

Išganingos tamsos
žėrinčios akys
bažnyčioje rauda
nekaltos mergaitės
nuo Šėtono uolos
žiba tamsos žvakės
iš po mano odos
rangos karčios gyvatės
per sieną varva
keršo kraujo takas
sapnuose klajoja
sumaitotos akys
raudonos tamsos
šlykščiai juodos akys

O juk nieko nėra
amžių mintys
taip ir neįgavo formos
ir mes vieninteliai
tokie kvaili
kad bandome
pratęsti egzistenciją
po sapno

Klausimų begalės
bet svarbiausias
ką aš tokio blogo padariau
kad gimiau žmogumi

Šėtonas taip pat kartais
suklumpa ant Kryžių kalno
pakelia rankas į saulę
ir jo skruostais nurieda ašara
(apsidairęs)
vos girdimai šaukia
deive, Milda, pasigailėk manęs
atleisk mano kaltes
aš lenkiuosi tau
ir prašau
išgiedok ir man
nors trupinėlių
savo esmės
atsistojęs nusibraukia ašaras
rankove ir nueina
tarsi viską pamiršęs
tarsi stiprus.

atsiras netikrų mesijų
ir netikrų pranašų.
(Mk. 13 22)

šauksmas
baimė liūdesys baimė
visur, kiekviename žmoguje
po plonučiu lukštu
glūdi demonas
šėtonas
Antikristas
Tavęs nėra, tiktai šėtonas
aš apsiverkiau, kai,
sudaužęs veidrodį,
pamačiau demoną
aš išprotėjau, kai,
pakėlęs Dievo
kaukę,
pamačiau
Antikristą

atsiras netikrų Dievų,
ir niekas nežino, kokie
galingi
jie
bus

Aš į tave tikiu
nes tikiu, kad tu
mirei tada.
Tikiu, kad tavęs nėra.
Tikiu į nebūtį

Niekada jie nesužinos,
apie ką kalbėdavomės
vakarais
alyvų sodely
palinkę prie
žydros žvakės liepsnos
nes tu mirei
ant kryžiaus
ir aš

Pabusk galų gale
pabusk
nebesapnuok košmarų,
pabusk
aš nenoriu pats
žudyti savęs
pabusk

Švitrigailė Satkutė

Vanduo

Raibuliuojantis vanduo...
 O jame - tai paslaptis,
 O jame - tai tik akmuo,
 O jame - tik ungurys.

Smėlis, balzganas, švelnus...
 Ar per amžius jis čia bus?
 Žaidžia saulėje lašai...
 Tai nurimsta nelauktai.

Raibuliuojantis vanduo
 Paprasčiausias, gal dėl to,
 Kad jis nuolatos šalia,
 Tad nematom jo, deja...

“Tik 2 cm virš Žemės”

“Tik du centimetrai virš Žemės”,
 Ir tu tartum pūkas sklendi,
 O tavo likimą jau lemia
 Dievai dar žmonių nerasti,

“Tik du centimetrai virš Žemės”-
 Alsavimą medžio jauti,
 Kaip rasą ryte nuridena
 Pražyduš gėlė nerami,

“Tik du centimetrai virš Žemės”-
 Tu kalnus nuverstum tikrai,
 Tau miškas mielesnis už menę,
 Nors puoš ją auksiniai daiktai...

Tik du centimetrai mažyliai,
 Tavy - Prometėjo ugnis!
 Ir visa, kas bloga, sulydęs,
 Širdy tu tik meilę neši..!

Lyja lietutis už lango,
 Tyliai vaitoja dangus,
 Debesys paslėpė saulę -
 Ūkanos gaubia namus.

Paukštis pakyla į dangų,
 Vėjas šiurena aplink...
 Šypsena nušviečia veidą -
 Mielas lietuti, nerimk..!

Švelnūs, šaltoki lašeliai
 Nuprausia veidą, akis,
 Ir, atgaivinęs širdelę,
 Kviečia su jais šokti vis,

Suktis iš lėto su vėju,
 Glostančiu medžių šakas...
 Sieloj iškart praskaidrėjo...
 Ir liūdesys nebe tas...

Lyja lietutis į veidą.
 Švelniai ramybė gili
 Nuima sau skrybėlaitę
 Ir pasilieka širdy.

Ach, lietaus drėgni lašai
 Krenta iš dangaus...
 Pasakyk, ko nuliūdai,
 Kas širdy skaudaus?..

Mirga lempa tamsoje...
 Prieblanda aplink...
 Suvirpėjai nejučia...
 Dink, o skausme, dink!..

Liūdesėli, liūdesy,
 Vėlei aplankei...-
 Ir mane tavi žydri
 Apgaubė sparnai.

Ištirpau vėl tavyje -
 Ūkanos rudens;
 Ir tapau lengva lengva -
 Rūkas virš vandens...

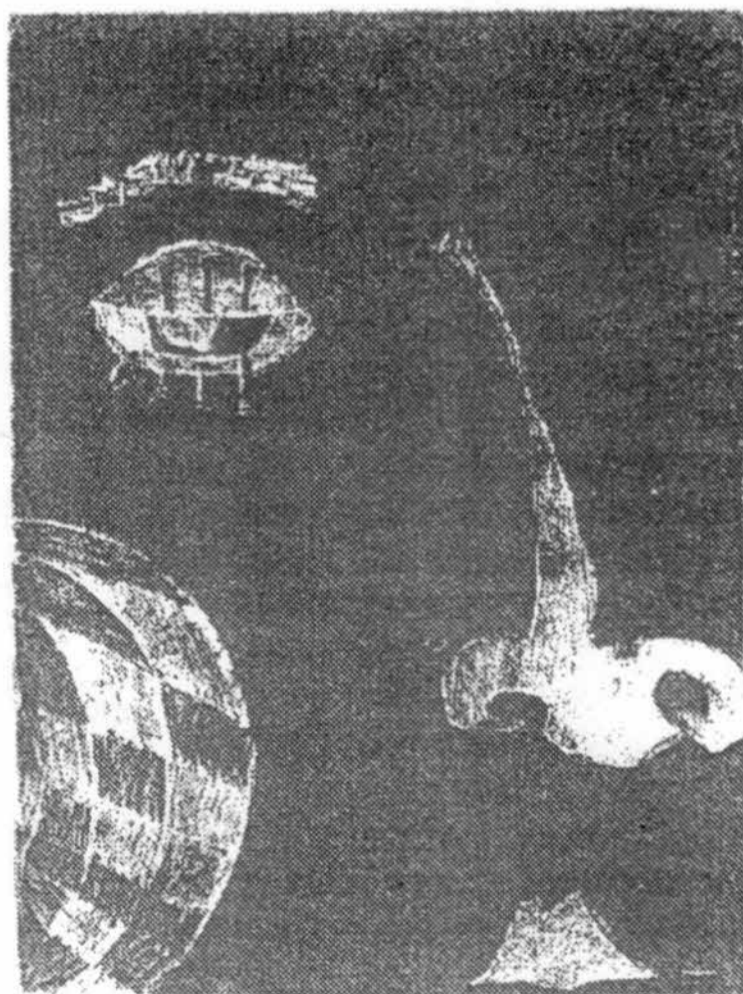
Ir tapau sunki sunki -
 Debesys pilki...
 Akyse tylą...Tiki?
 Kas, neklausk, širdy.

Vytis Uža

Kodėl gi man atrodo,
Kad sapnuoju,
Kai aš prisimenu
Žvilgsnius
Tavą žvilgsnį
Su manuoju,
Užmezginėjant glaudesnius
Ryšius
Kodėl gi man atrodo,
Kad sapnuoju,
Todėl, kad
Sieloje kažkas darbuojas
Ir tapo tuos gražius nerealius vaizdus
Tavą žvilgsnį
Su manuoju,
Į sielų platybes
Vartus

Pavasaris išvaduos širdis,
Sukaustytas lede
Ne
Ne pavasaris,
Tik mes galim
Išvaduoti jas
Bet lai jis būna priežastis
Kodėl į mūsų širdis smigs
Strėlė amūro
Bet lai tai būna priežastis
Kodėl šarvai mūs žemėn kris
Ir nebijosime nuogybės
Mūsų sielos kūnų
Lai būna priežastim
Bet kas
Pavasaris, vasara, ruduo, žiema
Vasario 14 diena
Svarbiausia meilė
Bent dienelei
Mūsų širdyse.

Aš bučiuoju tave tik žydrai miglotu bučiniu
Mirties
Proto
Įsakymu
Kai nusijuokia tavo...
Mirtį supykina
Kūną suvirpina
Aš tave bučiuosiu
mirtį pykina
prigimtį stiprina
Ne perspektyvos bučinių
Mirtis
Protas
Budelis
Pančius prigimties atleido trumpam
bevendamas
Prigimtis ištvirkėlė iš karto sugulė
Pagimdė nelegalų
Mūzos kūdikį
Eilėraščio autorių.

ALUDRA "SENTROVYSAUSIS" 1991
RAŠYTOJAUS
MŪSŲ ŠIRDYS

Akvilė Rimantaitė

IRONIŠKI EILĖRAŠČIAI

Paspausk ranką
Kaminkrėčiui
Krimsdamas traškų traškutį
Ne vienąsyk atsikosėk
Ir sušok
3 kadrilius

Kaukštelk kulnais
Ir vėl
Atsipūtęs
Pabandyk įsivaizduoti
Apvalų pasaulį

Su čerpių stogais
Marmuro laiptais
Ir lentinėm durim
Aš vėl kaime

1998

Vėl sninga vėl šalna
pakilo apetitas
krakmolui kreidai bintui
būsiu invalidas
rytoj prieš grįžtant
namas liks koks likęs
giedodama bažnyčia ties sparnus

Įsispoksojai į planetą
bet juk rytas
ir koks tau skirtumas
ožy, ožy,
kvaksėki, varle
o prie durų
lauks paštininkas, rodos, be galvos.

1998

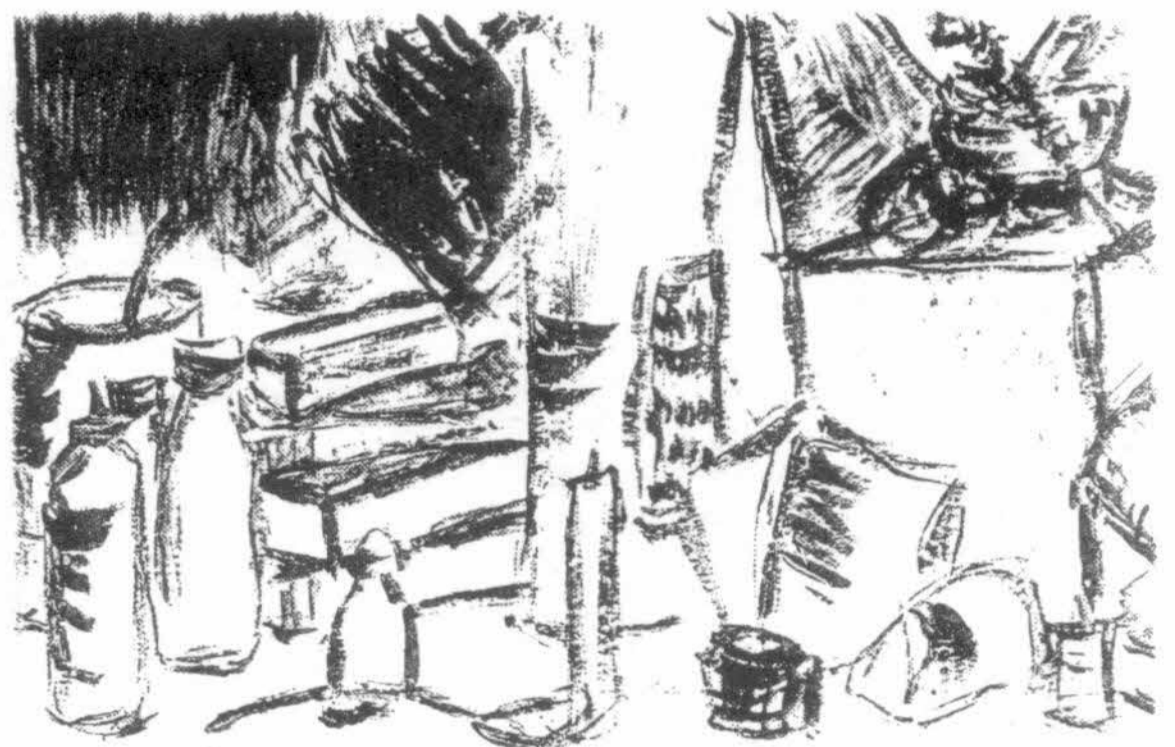
Žmogau,
kilpa pagavęs apuoką
ir pasidirbęs iš jo akių
du amuletus,
stebėk,
kaip puodžiai meistriškai dirba
ir kaip
išsirita musės

Bijok,
pasikart ažuolynuos
kai rytas
pavasario vėjas
išvien

Kalėdamas draugą atrasi
ir sesę atrasi
tikėk
gerumu, kurį duoda
už dyką
kai tu stovi prie vartų ir lauki
savęs

Neveluok
paukščiai nemiega
jie negali sustot
tad skubėk
išlaisvinti savo apuoko

1998

AKVILĖ RIMANTAITE „FRAGMENTAS IS NAIVE MORTO“ 1998

Kuždi į ausį
apie nepasėtas sėklas
neužaugintus vaikus
neapverstą pasaulį

Kuždi
kai tiek daug svajonių
per daug
kad miškais apsodintum

Ir vis tiek
Iš kažkur ateina ruduo
Iš kažkur - vėl pavasaris
Ir taip sukamės sukamės
be galo
tik kuždėdami tyliai į ausį.

1998

Steni įsikabinusi
savo senų pažiūrų
Galėtum tiesiog išmesti
Bet ne, nenori...

Ar tau ne baisu
kad taip ir kentėsi
per amžius?

Lėtai, nuobodžiai
Su niekuo neprasilenkdama
Bet užtat (kaip reta)
Pastoviai

Ir kodėl taip rūpinuos?
Ar ne dėl to,
kad kalbu pati su savim?

1998

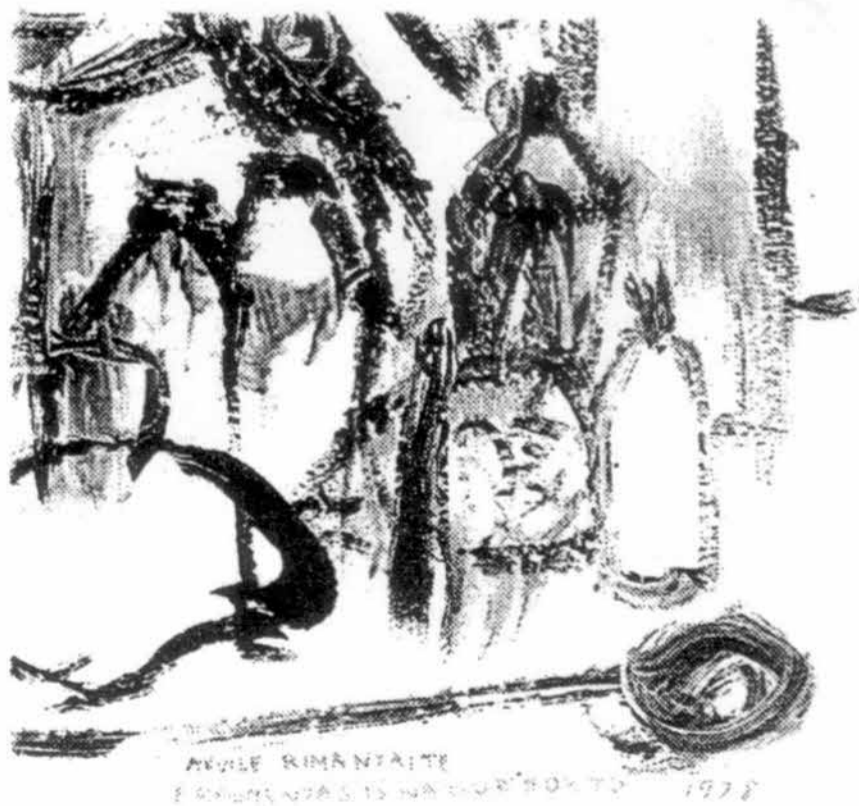
Dar neverkei taip
Taip nemylėjai
Mokėdamas šokti nešokai
kalbant - tylėjai.

Bijojai paslysti
namie pratupėjai
o kelio neradęs
žiūrėjai kaip ėjo

bedaliai bevaliai
vargetos turčiai
prislėgtas dejonių
meldei kad išburtų

o gatvės tylėjo
ir miestas nurimo
pavargę užmigsim
užmiršę kilimą.

1998

Audra Raščiauskaitė

**FUTURISTINIAI
EILĖRAŠČIAI**

Rugsėjo 1-oji

Niekados nepražys gladijolės,
Nebandyki apgauti Nijolės,
Kutena pasmakrę žolės,
Bet vis tiek nepražys gladijolės.

Lai krykštaus Bezdonių gražuolės,
O kojas braižys šviežios žolės.
Nebandyki apgauti Nijolės,
Nes niekada nepražys gladijolės...

Marijonų įdauba

Įdubo ligi klubų
Mergaitė prasto būdo;
Marijona tai buvo,
Ar matėt kaip įdubo?

**Budizmo apraiška Lietuvos
kaime**

Žiogas lipo ant stogo
Paklaust medituojančio jogo,
Ar verta nultipti nuo stogo.
Išvada: žiogui lipt nusibodo.

Čia Lietuva, čia barščius valgo

Įlindo sienon varžtas,
O, bet, kad, tačiau jis buvo karštas.
Marytė srėbė barščius,
Bet varžtas juk nekaltas.

Rauda prieš miegą

Turtuoliai irgi verkia,
Tik nosys ne taip parpia.
Ir ašaras nušluosto marke.
Išvada: labai retai jie verkia.

Visraktis nuo tvarto

Paspyręs žalają,
pienan įbridęs,
už šiaudo tvėriaus
ir jaučiaus kaip grybas.

Galvon netyčia įsipynė lapas,
O, Dieve, pagalvojau,
vėl tas kvapas.

Ieškojau visrakčio nuo tvarto,
O, Dieve, pagalvojau,
nėra jokio rakto.

Himnas KOLORADUI

Kenkėjų vabalų nestinga,
Nors kartais baisiai stangriai
SNINGA.

Kenkėjų vabalų nestinga,
Nors kenkti Lietuvoj dėsninga.

Kenkėjų vabalų nestinga,
Tad išnaikinti juos vertinga!

Ledinė svajonė

Antarktida, Antarktida!,-
Šaukė, klykė Zinaida.
Pasvajojo, pagalvojo,-
Antarktidon baisiai noriu!

Pasikviesiu brolių Tada
Ir pirmyn į autostradą!
Antarktida, Antarktida!,-
Reiks pasidaryti vizą!

Juozas Šalna

FUTURISTINIAI
EILĖRAŠČIAI

Eilėraštis

Eilėraščių rašau aš
Prasmės be
Rimu su
Ir ieškau kaip sudurti
Rimą su galu
Durti, kurti ir išburti
Galą mažą prisidurti
Eilėraščių aš parašiau
Prasmės be
Rimu be

Troleibusas

Pakibęs ant laidų su ūsais
Gatvę nuplaukia troleibusas.
Ir jo širdis magnetiniuos laukuos
Ant iešmo suką pakabinta.
Keleivį vargšą užsupuos,
Bemąstantį kaip remontuoti spintą.
O piktas kontrolierius,
Užstrigęs duryse,
Pagiežos akimis pilnom, kaip lazeriu,
Išpjauna skylę
Pro šalį lekiančioj landynėj.
Ir mėsos, kraujas trykšta į šalis.
Prakeiktas velnias sau iš to išsikepa buljoną
Bei dieviškam piknike pavaišina Šventą
Joną.
O dievas visą tai pamatęs
Skandina liūdesį etilo alkoholio kolboj.

Dama

Šaligatviu dama žingsniuoja,
Aplinkui ją arenai disocijuoja.
Kablukai geležiniai
Grindinyje palieka skylę.
Per tas skylės aguonos byra,
Ugnies fontanais etilenas skyla,
Sužeisdamas nulinių decibelų tylą,
Palieka jis raudoną ultragarso šydą.
Dama išnyksta debesy atomų...
Praeivis vienišas iš užančio ištraukia
saksofoną
Ir bando pūst melodiją Daltono.

Širdis

Dykumoje širdies
Vien liūdesys tik pusto smelį
Ir užgesina pridususias aistros žvakes.
Fortepijonas tyliai groja
Jau užmirštas melodijas iš praeities
Ir venos senos laukia tik mirties...

ALDIRN "MUDYTRUKA" 1998
RAŠČIAUSKAITĖ

Giedrė Žitkauskaitė

Ramybė

mėlynas mėlynas dangus
ir saulė
tyliai gyvenimas veržias tolyn
keistai paklydęs savy
pasaulis

pro šalį plaukia aukso žuvis

1997 03 07

Malda

aš iš lėto skaičiuoju debesis
paklydusius tarp pilkų gatvių
isteriškas lapkričio nerimas-
nieieškoti pametus nerasti

su lapais nukritęs ruduo...
nepaisant svaigios realybės
aš prašau ne mirties, tad neduok
rudenie, neprašytos gyvybės

veidrodinės minčių perspektyvos
ne čia, ne dabar, ne kažkur
pilkos - netikros - negyvos
pasilieka už svetimų durų

nusipurčius lapus nuo minčių
nugalėjus nemirtį nemeile
išsisėmus nuo gatvių tuščių
pasimelsk už mane, mano meile

baisiai keistas šįvakar ruduo
veidrodinėj vilty pasiklydęs
aš prašau tik mirties, bet neduos
niekas man nei mirties, nei gyvybės

1997 11 11

Troleibusas

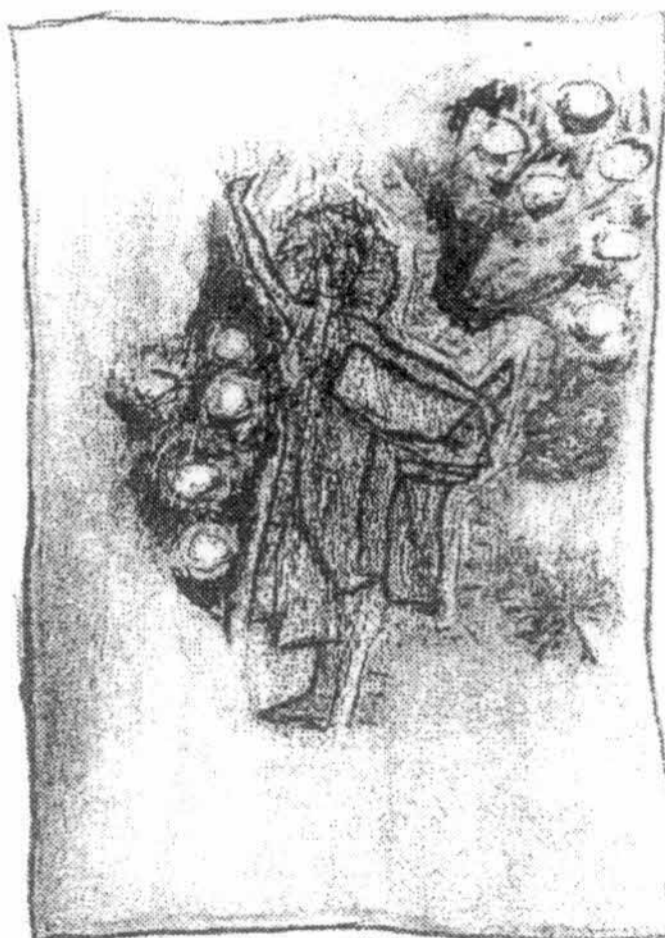
kapituliacija, sproginimas, begalybė
tyli kelionė tuneliu tolyn
mirtis skaidri tarytum nekaltybė
pasiglemžia vartus teisybės link

tik eina, bėga, lekia, nesustoja
juodai baltų dienų naktų kaita
kažkas kažkur sustingsta ir kvatoja
o po žvaigždynais skamba bepročio daina

tik blaškosi paklydę vėjų medžiai
pravirko vėl išgąsdinti vaikai
hey, listen, human, do you think it's tragic?
pasauli, tu juk nieko nematai

apakęs, nebylus, apkurtęs, tuščias
chaosas harmoningoj visumoj
neišsiverždami iš laiko sienų dūžta
svajonės, žmonės - viskas tik rytoj

1997 04 24

AUDRA RAŠĖTINOVSKAITĖ 1997

ALMA

Karštis

kaip keistai tu juokiesi šiandieną
 ištiesęs rankas virš asfalto
 tavo įstrižai perpjautom venom
 trys klaustukai nubėgs prasikaltę
 tu vėl šiandakt braidei po žvaigždynus
 aš stebėjau iš sąmonės bokšto
 tavo venomis liejasi vynas
 aš žinau - tai juk aš, ko tu trokšti
 tavo karštas lyg Saulės alsavimas
 eina sielomis - lieka vien dykumos
 beprotybės suprasti negalima
 pasakyk vieną žodį - bet tikrą
 kaip keistai tu pravirksi šiandieną
 po asfalto dangum išprotėjęs
 ir elegiškas tavo dejavimas
 skries per erdvę su ar be vėjo

1997 05 08

Kažkas idiliško

jūsų didenybe, šiandien geras oras
 skaidrūs nespaltoti medžių pumpurai
 pasiklydęs klaikiai

mažas
 žydras
 voras

ką tu bedarytum tik daryk gerai
 ši tiesa sena lyg duženos stiklainio
 lyg palietas pienas stalo vidury
 skrieja telegramos į ir iš Pilkainio
 ???

gal ateik šįvakar, laiko jei turi

1997 05 08

Vasaros lietus

neišsipildantis griovimo džiaugsmas
 kam įdomu kodėl pajuodę
 kasvakar debesys užtemdo dangų
 iš atminties nebeištrinsi to, kas neįvyko
 koks keistas lietuje nuskendęs klausimas
 už ką gyvybę šįkart atiduodi?
 koks vienišas lietus už lango...
 kam mirti jeigu tai jau atsitiko?

1997 06 18

Nemiga

pasiklydę sapnai prie upelio
 dar vieną dieną žvaigždės neša užmarštin
 aptemę protai susidūrę velias
 ir pabandyk tuštumoje nesikankint
 kai apsirikęs dievas bando pildyt
 kažkokius futuristinius planus
 gausėja išmetamos padėvėtos viltys
 pigiai paniekintos, apverkiančios namus
 apsiribojusi niūriais drugelių žvilgsniais
 naktis klajoja keturmateje erdvėj
 tuščiom akiduobėm kažkokios mintys dilgsi
 ir taip be galo lengva išprotėt

1997 05 09

Nežinomo rudens simfonija

krenta krenta
 numirusios dienos
 į žemę ir liūdesį, į geltonus lapus

juodos bangos
 juodoj mėnesienoj
 neša sekundes į laiko kapus

mažas mažas
 dangus nubrėkšta
 pykčiu ir tuštuma mirusios meilės fone

nusidažęs
 raudonai lėkšta
 neatsakytų klausimų rudens spalva

1997 10 20

Žiūrėjo į žvaigždes rytas

raštelis ant stulpo
 "visi jie tokie"
 pasiramsčiuodamas
 praėjusiu pirmadieniu
 nueina prigulti
 amžino poilsio ties
 niekuo nematuojamais
 dangum, žole ir vandeniui

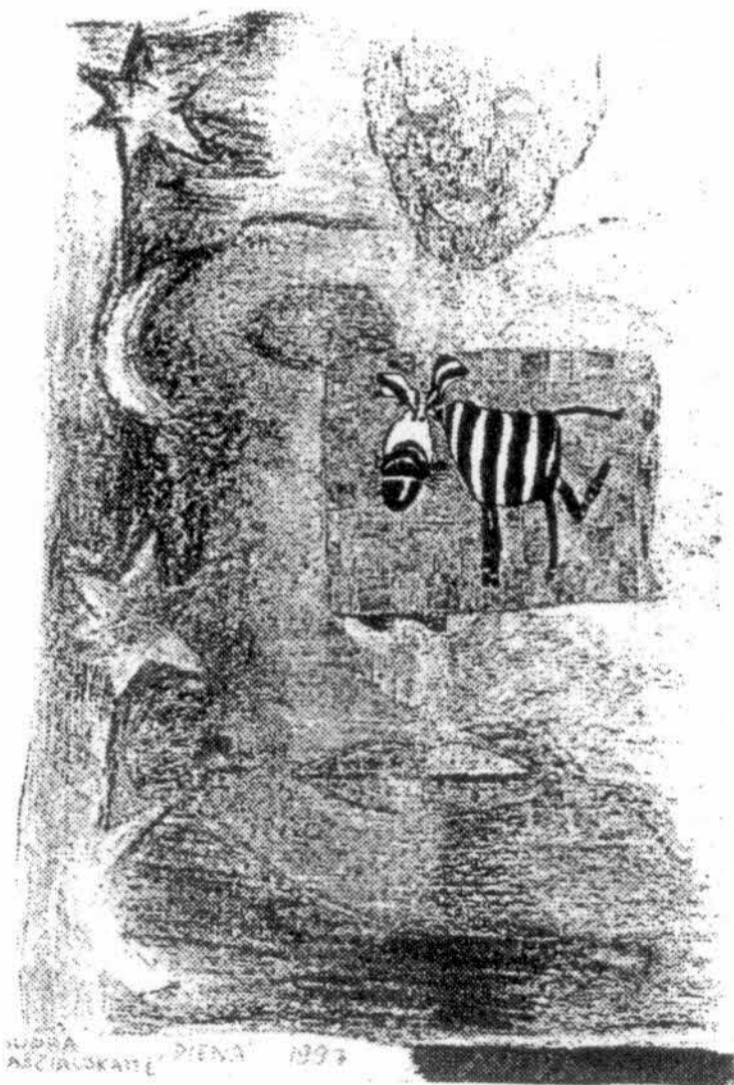
išblukęs stalas
 tušti prisiminimų stalčiai
 sugirgžda prieš pabyrant
 paukščiams nuo stogų
 vaikus ir kiek pablukęs
 mėnulis atsiduoda nevilčiai
 per naktį surūdijęs
 rytojus atsiduoda vynuogių smogu
 aš pasižiūriu į žvaigždes ir nueinu

1997 09 24

Trylika laukimo akimirų

žibintai išdaužtom akiduobėm
 vėl nužvelgia ir niūriai suskaičiuoja
 pasaulio sielvarte įstrigusią mirtį
 viskas vyksta belaukiant rytojaus
 karštligišškai puolęs mąstyti
 apie išsistiebusią į neigiamą pusę
 klaidžią viltį, kad viskas bus gerai
 susidvejinęs išdaužtas langas
 ir rudeniškai alkanas sapnas
 lyg pasmirdusi tropikų pelkė
 įtraukia tave iki pirštų galiukų -
 kiek pažaliavusių nuo ėjimo žole -
 tas keistai nesuvoktas laukimas
 šianakt tikrai nesibaigs

1997 05 16

Kitokia pasaulėžiūra

apsiribojęs tamsos blyksniais
pasaulis nueina velniop ir sugrįžta
keistai žvelgdamas pro pirštus
nuvarstytus klausimų dygsniais

kažkur sudūžta vienišas butelis
kažkas neišlaiko n-tojo egzamino
kažkaip turės ateiti ruduo
ir nusijuokt lyg raudonskruostis budelis

pro sąmonėj tvyrančius dūmus
vos įžvelgiu atšalusias tavo akis
jos nei iš tolo neprimena žvaigždžių
kai loginis mąstymas slepiasi krūmuos

ateis diena, ateis nepažadėtas laikas
kai nieko nebeliks, net tuštumos delnuos
tu nesuprasi - nieko nesuprast yra geriausia
pasaulis pasijus išduotas ir pravirks lyg vaikas

1997 06 05

Apie virves

gal geriau tu šianakt pasikartum
užuot bandęs išmokti skraidyti
virš svajonių išblukusių rankų
tau meluojančių kad nebeklysti

gal geriau tu šianakt pasikartum
nes vis vien apsižliumbęs pasaulis
lyg parsidavėlė ant asfalto
paskutinės malonės vėl kaulys

gal geriau tu šianakt pasikartum
išsideginęs kaktoje žymę
"aš žmogus ir tuo prasikaltęs"
arba spjautum į veidą likimui

gal geriau tu šianakt pasikartum
kol nieks neliepė likti čia amžiams
klaidžioti labirintais be vartų
ir stebėti kitų žmonių kančią

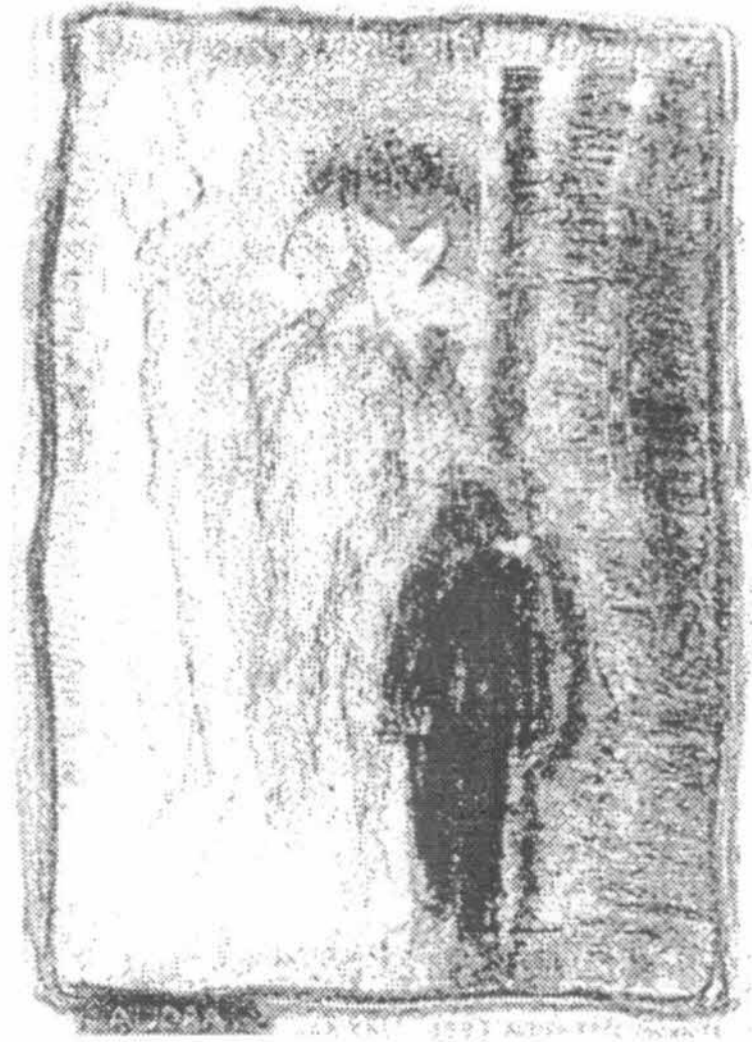
gal geriau tu šianakt pasikartum?

1997 05 09

Koks mėlynas dangus

gal paieškoti Budos šuns būdoj
kai išsigandusioms žvaigždėms beišsilakstant
ieškoti paslapčių pilkam danguj
prabudus sąmonė įgyja kitą prasmę
klajoklišką kančių trapioj esybėj
galvos skausme kai keliasi diena
mes vadovaujamės keistokais patarimais
nes pasilikti nevilty... gana
neperprastas aštrus troškimas mirti
kai netikėtai pamatai koks mėlynas dangus
pasibarstykim ryžiais galvas ir patirkim
kad šiandienos jau niekad nebebus

1997 06 04

Emilija Čepaitytė

DYLAN THOMAS
EILĖRAŠČIAI

Since, on a quiet night

Since, on a quiet night, I heard them talk
 Who have no voices but the winds'
 Of all the mystery there is in life
 And all the mastery there is in death,
 I have not lain an hour asleep
 But troubled by their curious speech
 Stealing so softly into the ears.
 One says : There was a woman with no
 friend,
 And, standing over the sea, she'd cry
 Her loneliness across the empty waves
 Time after time.
 And every voice :
 Oblivion is as loverless;
 Oblivion is as loverless.
 And then again: There was a child
 Upon the earth who knew no joy,
 For there was no light in his eyes,
 And there was no light in his soul.
 Oblivion is as blind,
 Oblivion is as blind,
 I hear them say out of the darkness
 Who have no talk but that of death.

Tada, ramią naktį

Tada, ramią naktį, aš girdejau juos kalbant,
 Tuos, kurie neturi balsų, tik vėją
 Paslapties esančios gyvenime
 Ir valdžios esančios mirtyje,
 Aš nesumerkiau nė akimirksniui akių
 Sunerimęs nuo jų keistos kalbos,
 Kuri taip švelniai skverbėsi į ausis.
 Vienas tarė : Buvo moteris, kuri neturėjo
 draugų,
 Ir stovėdama prie jūros, ji išverkėdavo,
 Diena po dienos,
 Savo vienatvę į tuščias bangas.
 Ir abu balsai :
 Užmarštis be mylimo,
 Užmarštis be mylimo.
 Vėl : Žemėje gyveno vaikas,
 Kuris nepažino džiaugsmo,
 Jo akyse nebuvo šviesos,
 Ir jo sieloje nebuvo šviesos.
 Užmarštis yra akla,
 Užmarštis yra akla,
 Aš girdžiu juos šnekant tamsoje,
 Tuos, kurie neturi balsų tik mirtį.

Sometimes the sky's too bright

Sometimes the sky's too bright,
 Or has too many clouds or birds,
 And far away's too sharp a sun
 To nourish thinking of him.
 Why is my hand too bunt
 To cut in front of me
 My horrid images for me,
 Of over-fruitful smiles,
 The weightless touching of the lip,
 I wish to know
 I cannot lift, but can,
 The creature with the angel's face
 Who tells me hurt,
 And sees my body go
 Down into misery?
 No stopping. Put the smile
 Where tears have come to dry.
 The angel's hurt is left;
 His telling burns.
 Sometimes a woman's heart has salt,
 Or too much blood;
 I tear her breast,
 And see the blood is mine,
 Flowing from her but mine,
 And then I think
 Perhaps the sky's too bright;
 And watch my hand,
 But do not follow it,
 And feel the pain it gives,
 But do not ache.

Kartais dangus per šviesus

Kartais dangus per šviesus,
 Kartais jame per daug debesų ar paukščių,
 Ir saulė per daug kaitri,
 Kad galėtų galvoti.
 Kodėl mano ranka tokia bejėgė
 Išsklaidyti
 Klaikius vaizdus prieš mane,
 Nieko nereiškiančias šypsenas,
 Besvorį lūpų prisilietimą,
 Aš norėčiau žinoti,
 Bet negaliu, gali tik
 Būtybė angelo veidu,
 Kuri man teikia skausmą,
 Kuri mato mano kūną
 Krentantį į neviltį?
 Be sustojimo. Nusišypsojus
 Ašaros išdžius.
 Bet angelo skausmas ir
 Jo žodžių liepsna liks.
 Kartais moterų širdis pilna druskos,
 O gal joje per daug kraujo;
 Aš išplėšiu jai krūtinę
 Ir matau, kad kraujas mano,
 Tekantis iš jos, bet mano,
 Ir tada pagalvoju,
 Tikriausiai dangus per šviesus;
 Ir stebiu savo ranką,
 Bet jos nevaldau,
 Jaučiu kančią, kurią ji man suteikia,
 Bet man neskauda.

Viktorija Trubačiūtė

Kafka

VEIKĖJAI:

SENELIS Mykolas

TĖVAS Antanas, Mykolo sūnus

MOTINA Angelė, Antano žmona

SŪNUS Bronius, Antano ir Angelės vaikas

ŠUO Kafka

Visa šeima važiuoja į svečius automobiliu per mišką. Kelias siauras, seniai naudotas, tuščias. Už vairo sėdi tėvas, šalia jo - sūnus. Ant užpakalinės sėdynės - senelis, motina ir šuo.

SŪNUS : Greičiau, tėvai, greičiau! Šliauži it sraigė!

TĖVAS : Aš stengiuosi, Broniau, bet daugiau kaip šimto trisdešimt niekaip neišspaudžiu.

SENELIS : Antanai, ale tu ir išprotėjai! Nevažiuok taip greitai, man bloga!

TĖVAS : Jei norėsi atsikratyti pusryčių, tėtuk, tai prašyčiau to nedaryti mašinoje.

SENELIS : Antanai, sakau, nelėk šitaip! Dabar tai jau nusiimsiu diržą ir gerai tau įkrėsiu!

TĖVAS : Tik pabandyk! Ir diržą atimsiu, ir galvon gausi!

SŪNUS : Teisingai, tėti! Senelis mums tik kelionę stabdo. Spausk, greičiau!

SENELIS : Eik tu peklon, anūkėli! Kai aš buvau jaunas...

TĖVAS : Ar galite jūs abu užsičiaupti minutelei? Man pasirodė, kad variklis barška... (*Visi tyli*) Tikrai, ir gurgžda, ir čiaudi... Kas čia galėtų būti?

SENELIS : Tai velnias mašinoje įsiveisė. Sakiau jums, kad automobiliai velnio išmislas yra...

MOTINA (*nedrąsiai*) : Man atrodo, kad tai benzinas baigiasi...

SENELIS : Benzinas? O ar be jo negalim apsieiti?

TĖVAS : Tikrai, tik vos vos beliko... O buvau įsitikinęs, kad užteks kelionei į abi puses. Keista...

Sustabdo mašiną.

SŪNUS : Na ir ką dabar darysime?

SENELIS : Važiuojam atgal ir prisipilam dar benzino.

TĖVAS : Sugalvojau! Nuostabi mintis! Mes automobilį paliksim čia, likusį kelią nueisim pėsčiom, o grįždami paimsime benzino ir paprašysim, kad kas nors pavežėtų iki šitos vietos. Ką pasakysi, motin?

MOTINA (*tyliai*) : Taip, nuostabi mintis.

SŪNUS : Nieko sau "nuostabi"! Iki tikslo dar trisdešimt kilometrų, po keturių valandų sutems, o miegmaišių tai neturim!

TĒVAS : O ką tu siūlai?

SENELIS : Nakvokim mašinoje! Va kai jaunas buvau, tai karo metu į mūsų pirkią vokiečių bomba pataikė. Visa lūšna išlėkė į orą, liko tik pamatai ir pečius. Tai mes visi ant to pečiaus ir miegojom.

TĒVAS : Na gerai, gerai. Tuomet iškeliausim ryte. Dabar visiems lipti iš mašinos! Eikit rinkti žabų laužui!

SŪNUS : O kam laužas?

TĒVAS : Kad šviesiau būtų! Be to, galėsime pasišildyti ir vištą išsikepti.

SŪNUS : Bet aš turiu degtukų!

TĒVAS : Kvaileli tu! Negi mes ant degtukų vištą išsikepsim? Mums reikia sausų šakų!

SŪNUS : Gerai, gerai...

Visi, išskyrus tėvą, eina rinkti žabų. Po kiek laiko grįžta pilnais glėbiais.

TĒVAS : Na va, kaip gerai! O dabar, Broniau, duok degtukus!

SŪNUS : Gerai, tuojau... Ne, turbūt kitoj kišenėj... Hm... ir čia nėra... Kur mano degtukai?

Ką tik juos turėjau! Garbės žodis!

TĒVAS (*irzliai*) : Žinau, žinau... Kaip mes dabar laužą užkursim? Nejaugi teks šalti ir sėdėti tamsoje?

SŪNUS : Nesijaudink, tėvai, dar šviesu.

TĒVAS : Tikrai? O man atrodo, kad jau temsta. Keista... Juk dar tik aštuonios valandos. Gal mano laikrodys atsilieka? Kiek rodo tavo laikrodys, Broniau?

SŪNUS : Mano? Po septynių dešimt.

TĒVAS : Oho... O tavo, tėvai?

SENELIS : Ar mano? Hm... Mano rodo aštuoniolika padalinta iš penkiolikos. Patys susiskaičiuokit.

TĒVAS : O šventas Jokūbai... Čia kažkas ne taip.

Pamažu temsta. Visi susėda ant išversto rąsto. Nejauki tylą.

SENELIS : O šiandien ryte aš iš lovos išlipau kaire koja. O paskui, ar pamenat, tiesiai prieš mūsų mašiną perbėgo juoda katė.

TĒVAS : Nespėjo, mes ją suvažinėjom.

SENELIS : Be to, šiandien sapnavau giltinę.

TĒVAS : Ką gi, tavo amžiuje tai nenuostabu.

Vėl nejauki tylą. Visiškai sutemsta.

SŪNUS : Pažiūrėk, tėvai, kokia graži pilnatis šviečia! O tu bijojai, kad tamsoj sėdėsime.

TĒVAS : Aš nebijojau. Beje, o ko mes čia sėdim? Gal turime ko nors užkąsti?

SŪNUS : Na, turime žalią vištą, menkės kepenų konservų ir pyrago.

TĒVAS : Labai gerai. Pirmiausia pamaitinkime šunį. Kafka, pas mane! Kafka, ar nori vištos?

Ei, Kafka! Broniau, kur mūsų šuo?

SŪNUS : Hm... Kaaaafkaaaaa! Nežinau. Kvilas šuo.

TĒVAS : Na tiek to, trauk pyragą.

SŪNUS : Gerai, tuojau. (*Rausiasi maiše*)

SENELIS : O, palaukite manęs, vaikeliai. Aš tuoj savo dantų protezus susirasiu. (*Krapštosi*)

kuprinėje) Ei! Po šimts pypkučių! Kur mano dantų protezai? Kaip aš dabar valgysiu pyragą?

SŪNUS : Eee... Seneli, tau turbūt neprireiks tavo dirbtinių dantų... Aš nerandu pyrago. Kažkur dingo...

TĖVAS : O šventas Gabrieliau! Tai trauk konservus! O gal ir jų jau nebėra?

SŪNUS : Ne, konservai niekur nedingo, bet...

TĖVAS : Bet?

SŪNUS : Na... dingo atidarytuvas... Mes negalim atsidaryti konservų...

TĖVAS : Kas čia dedasi? Ir kaip jūs visi galite būti tokie ramūs, tokie abejingi?

SŪNUS : O, žiūrėkit, tai Kafka! Aš jį matau! Kafka! Palauk, tėti, aš tuoj atsivesiu šunį!

Sūnus nubėga į mišką ir pranyksta tamsoje.

SENELIS : Palauk, Broniau! Tai buvo ne Kafka!

TĖVAS : Tai kas gi ten buvo? Kas?

SENELIS : Nežinau. Brooooooniauuuuu!

TĖVAS : Kas gi... Kas ten buvo?

MOTINA (*lėtai*) : Aš labai atsiprašau... Ar galite man paduoti vištą?

SENELIS : Broniau! Kurgi jis?

TĖVAS : Žinoma, imk... O ką... kam tau višta?

SENELIS : Sugrįžk, anūkėli!

TĖVAS : Ką tu darysi su višta?

MOTINA : Suėsiu...

SENELIS : Broniau!

TĖVAS : O šventas Laurynai... Pasigailėk...

SENELIS : O, žiūrėk, Antanai! Ten Bronius! Aš bėgu pas jį!

TĖVAS (*klaupiasi*) : Ne, tėveli, ne, ne, nepalik manęs vieno, nepalik, prašau!

SENELIS : Tu juk ne vienas, tu turi žmoną! Reikia surasti Bronių!

TĖVAS : Žmoną? Tu pažiūrėk, kaip ji ryja žalią vištą!

SENELIS : Bronius gali pasiklysti! Žiūrėk, aš jį matau! Palauk, Broniau, aš einu pas tave!

Senelis pradingsta tamsoje.

TĖVAS : Tėtuk! Palauk! Tai buvo ne Bronius! Ne Bronius, NE BRONIUS!

MOTINA (*pašaipiai*) : Ne Bronius? Tai KAS gi ten buvo?

TĖVAS (*lėtai atsisuka*) : Žmonele? Brangioji? Kas... kas tau ...kas tau atsitiko? Broniau, ir tu čia? Vaikeli, tau irgi kažkas atsitiko! Ir tu, seneli? Tu juk sakei, kad neturi dantų protezų? Ko jūs iš manęs norit? Ne aš būsiu labai geras, LABAI LABAI! AAAAAaaaaaa!...

ŠUO : Aūūūūūū!

Riksmas nutrūksta. Girdėti kaulų traškėjimas, plėšomos mėsos garsas ir čepsėjimas.

MOTINA : Gal ir visai skanus buvo... Tik labai kietas.

SŪNUS : Užtai, kad labai piktas. O ką valgysim toliau?

SENELIS : Ar pažįstat Balio kaimynę Stasę Volkonskaitę?

ŠUO : Tą rubuilę? Mmm... Delikatesas...

Audra Raščiauskaitė

Tiesiai iš dangaus

VEIKĖJAI:
 KAIMO JURGIS
 ŽMONA Janė Pimpailienė
 JĖZUS (Kaip du vandens lašai panašus į tikrąjį)

Pirmas ir paskutinis veiksmas

Lietuviška žiema. Sodyba pačioj pamiškėj. Troba sena, bet dar gerame stovy. Ant aukšto kabo virtinės rūkytų dešrų. Kampe riogso didžiulė skrynja- kažkada jaunos Janės kraitis. Kaime sklinda kalbos, kad skrynja ligi kraštų prikimšta auksinių. Kambary užu stalo sėdi Kaimo Jurgis, kalba "Sveika Marija". Iškviesta į policijos komisariatą susijaudinusi suvaitoja žmona Janė Pimpailienė.

Janė: Pražūsiu, vai pražūsiu. Nieks manim netiki, visi vagim laiko.

Jurgis: Pati kalta- kam tuos bendrovės paršelius pardavei?

Janė: Sakau, kad nepardaviau. Banditai išnešė. Vidury dienos į tvartą įsibrovė, paliepė tylėt, kitaip būtų šakėmis pribaiğę,- patys sakė.

Jurgis: Eik jau, eik. Tai sukta boba!

Janė: Dievas mato- tiesą sakau. Prisiminsi dar mano žodžius.

Išeina. Troboje ramybe džiaugiasi Kaimo Jurgis. Staiga beldimas į duris. Jurgiui sudreba širdis. Įdūkęs atlapoja duris.

Jurgis: O Jėzau Marija!!!

Jėzus: Šį kartą vienas, be Marijos. Atėjau pas tave, Jurgi, nes žinau, kad esi doras, religingas vyras. Šiandien tavo namuose įvyks didis stebuklas. Per pasaulį nuskambės tavo- Kaimo Jurgio- vardas. Tu būsi pirmas ir paskutinis, į kurio trobą užsuko pats Dievo sūnus.

Jurgis: O kas gi šitaip sumįslyjo?

Jėzus: Seniai aš tave stebiu, Jurgi. Jau prieš savaitę su angelais nutariau tave aplankyti.

Jurgis: Atleisk, Viešpatie, net prisėst nepasiūliau. Matau, sušalęs - gal, sakau, ko nors apšilimui?

Jėzus: Dėkui, sūnau, už supratingumą.

Neužilgo abudu apšyla, bet Jurgis sąmonės dar nepraranda.

Jurgis (persigandęs): O Jėzau, kas per garsai ten, ant aukšto? Ar tik ne stebuklas, apie kurį kalbėjai?

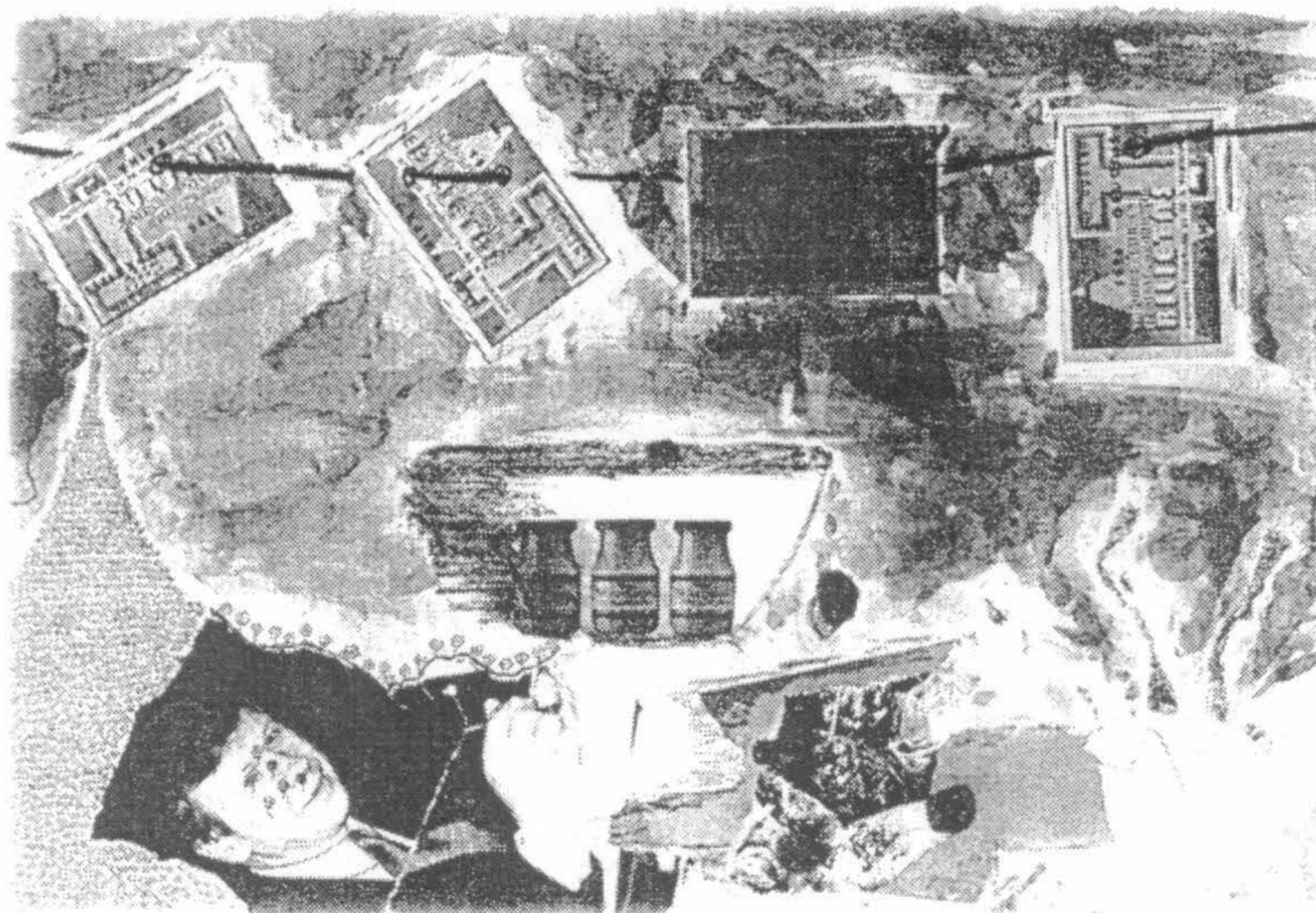
Jėzus: Nurimk, sūnau. Tai angelai savo darbą dirba.

Jėzus susineria savo ilgus pirštus. Staiga pasigirsta sunkūs žingsniai. Lauke kažkas skaudžiai suvaitoja. Kraupus atodūsis ir ... atsidaro durys. Sienomis pasiramstydama įklampoja Janė. Pamato sėdintį Jėzų.

Janė: Taigi tas pats hipis, kurs su šakėm tvarte pribaugti žadėjo!!! O Jėzus Marija!

Jėzus: Šį kartą vienas, be Marijos.

Janė nesusitvardo, į jos rankas pakliuvusi kėdė sutrupa į Jėzaus galvą. Pro aukšto langą sprunka "angelai". Iš maišų lyg iš dangaus pabyra riestos Pimpailių dešros...

R. KIMANTAIŠ „BILKŲ NE BILKŲ“ 1983

AKVILĖ RIMANTAITĖ

Liūtų dresiruotojas

VEIKĖJAI:

AKROBATAS

AKROBATĖ

KLOUNAS

ŽONGLIERIUS

LIŪTŲ DRESIRUOTOJAS

JAUNA ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA

INTERESANTAS, ieškąs cirko direktoriaus

Veiksmo laikas: šaltas rudens rytas.

Cirkininkų palapinė. Durys užrakintos. Cirko trupė jau pusvalandį laukia vėluojančio direktoriaus, kuris vienintelis turi palapinės raktus. Prie jos, trupės, prisijungia Interesantas, kuriam žūtbut reikia pasikalbėti su direktorium. Dauguma artistų dar ne visiškai išsibudinę, apsiblausę. Tyla.

INTERESANTAS: Na ir šaltas šiandien oreli...

AKROBATAS: Taip, o žadėjo bent septynis laipsnius šilumos.

ŽONGLIERIUS: Jūs dar pasitikit sinoptikais?

AKROBATAS: O kas belieka? Reikia nors kuo pasitikėti.

KLOUNAS: Na ir kam gi jums be reikalo kalbėti,

Žinom juk, niekuo negalima pasitikėti!

AKROBATAS: Nebūkite toks pesimistas, Čarli. Scenoj Jūs toks gyvybingas...

KLOUNAS: Tik tas, kas priverstas visaip prajuokinti kitus,

Širdy giliai supras, ką reiškia liūdesys niūrus.

AKROBATĖ: O, Čarli! Jums taip puikiai sekasi eiliuoti! Aš Jumis žaviuosiu. Galėtumėt išleisti eilėraščių knygą. Tikrai! Mes Jums padėtume. Argi ne taip, ponas Interesante?

INTERESANTAS: Taip, panele, galbūt. Na, aš nežinau. Man tik rūpi, kur dingio cirko direktorius.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: O, aš tikra, jis tuoj pasirodys.

INTERESANTAS: Taip, panele, bet Jūs taip jau sakėt, kai aš tik atėjau, o jau praėjo daugiau nei pusvalandis...

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Bet aš tikra, kad jis tuoj pasirodys.

AKROBATAS: Taip, taip, jis retai vėluoja. Tiksliau, dar niekada nebuvo pavėlavęs.

KLOUNAS: Kartais ir bičiulis nuostabus

Gali juk išduoti mus visus.

AKROBATAS: Nekalbėkit taip. Man atrodo, kad jau matau jį ateinant.

AKROBATĖ: Kur?

AKROBATAS: Va! Kitoj gatvės pusėj. Prie parduotuvės. Skuba šviesoforo link.

INTERESANTAS: Ten jis?

AKROBATAS: Kas gi kitas?

ŽONGLIERIUS: Bet jo cilindras persikreipęs.

AKROBATAS: Na taip, tai jam nebūdinga, bet gal jis pernelyg skuba...

AKROBATĖ: Taip, taip, žinoma.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Va, tuoj jis bus čia. Mano mielieji arkliukai... Palaukit, mes dar pasirungsime!

DRAMA

KLOUNAS: Ar gali būti šiais laikais kas nors geriau už tai,

Kad gaunam darbą, žavintį kaip kad vaikus žaislai?

INTERESANTAS: Gal jau dabar ir man nebereiks čia stypsoti. Įdomu, kaip jis atsiprašinės, vėluodamas visą valandą.

ŽONGLIERIUS: Nesijaudinkite, jis ne iš tų, kurie kiekvienam interesantui laižo batus.

INTERESANTAS: Jūs mane įžeidėt!

AKROBATAS: Žiūrėkit! Jis vėl grįžo prie parduotuvės.

ŽONGLIERIUS: Ką jis ten pamiršo?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJAS: Kur jis bėga?

INTERESANTAS (*pamiršęs įžeidimą*): Kad tik nebūtų raktų pamiršęs!

AKROBATĖ (*svajingai*): Būtų tikras nuotykis!

KLOUNAS: Kas vienam nuotykis, kitam kančia be galo,

Ir atvirkščiai: tavo kančia kitus prajuokint gali.

AKROBATAS: Žiūrėkit! Kažkas čiumpa už jo lagamino.

AKROBATĖ: Negali būti!

ŽONGLIERIUS: Gali, vaikelai, gali.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Man rodos, aš tą tipą kažkur mačiau...

AKROBATAS ir AKROBATĖ (*kartu*): Tai juk kišenvagis Evaldas!

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Kaip jis drįsta!

INTERESANTAS: Žiūrėkit! Cirkio direktorius spiria jam į koją.

AKROBATAS: Jis bėga apsikabinęs lagaminą!

KLOUNAS: Kartais už visus vagis

Baisesnis priešas pats esi!

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Čarli, čia ne vieta apmąstymams.

AKROBATAS: O, Evaldas bando vytis mūsų direktorių!

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Kaip jis drįsta! Kaip jis drįsta!

AKROBATĖ: Ten juk yra žmonių. Kodėl nieks nepadedą?!

ŽONGLIERIUS: Šiais laikais visi abejingi, mergyt. Sveika sugrįžus iš svajų pasaulio!

Pasigirsta čaižus mašinos stabdžių garsas. Visi nuščiūva, pirmoji atsipeikėja Žirgų išjodinėtoja.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Taigi mūsų direktorių partrenkė!

Visi bėga avarijos vietos link. Prie palapinės lieka tik Interesantas ir Liūtų dresiruotojas.

INTERESANTAS (*bando užmegzti pokalbį*): Tai juk taip šiurpu! Ar ne?

LIŪTŲ DRESIRUOTOJAS: Ten ne jis.

INTERESANTAS: Kaip tai ?!

Tyla.

INTERESANTAS: Iš kur Jūs tai žinote?

Tyla.

LIŪTŲ DRESIRUOTOJAS: Kas beatsitiktų, liūtai kiekvieną dieną atlieka tuos pačius ritualus...

INTERESANTAS: Bet kuo čia dėti liūtai.

Tyla. Grįžta cirkininkai.

AKROBATAS: Ten buvo ne mūsų direktorius...

AKROBATĖ: Kaip keista!

KLOUNAS: Kiek kartų mes apgaule užslepame tiesą, ką gi,
Paskui apgaudinėję patys tik save suprantame nustebę.

AKROBATĖ (*Interesantui ir Liūtų dresiruotojui*): Jūs tuo nesistebit?

INTERESANTAS: Stebiuosi. Bet dar keisčiau man atrodo tai, kad Liūtų dresiruotojas tai jau žinojo nuo pat pradžių.

AKROBATĖ IR ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA (*kartu*): Tikrai?! (*viena per kitą Liūtų dresiruotojui*) Bet iš kur Jūs tai žinojote? Kaip Jūs galėjot tai suprast? Kodėl nepasakėt mums?

AKROBATAS: Tikrai. Kodėl nepasakėt?

AKROBATĖ: Mes taip išsigandom!

Liūtų dresiruotojas tyli.

ŽONGLIERIUS: Bet argi tai dabar svarbu?

INTERESANTAS: Iš tiesų juk daug svarbiau, kur dabar iš tikro yra jūsų direktorius.

AKROBATAS: Jis niekad neveluoja daugiau nei valandą, o štai jau dvi praėjo...

ŽONGLIERIUS: Jis iš viso neveluoja.

AKROBATĖ: Gal jam kas nors blogo atsitiko?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Gal jis pametė raktą ir jo visur ieško?

AKROBATĖ: Gal jis užsitrenkė namie ir nebegali išeiti?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Gal jis nusiplikė karšta kava ir dabar sėdi pas gydytoją?

AKROBATĖ: O gal jis nukrito nuo laiptų ir susilaužė koją?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Arba susitrenkė smegenis?

AKROBATĖ: Gal jam įkando pasiutęs šuo?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Gal jam užkrito plyta ant galvos?

AKROBATĖ: Gal jis lipo per tvorą ir pasimovė ant virbo?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: O galbūt jis užlipo ant petardos?

AKROBATĖ: Arba įkrito į kanalizacijos šulinį.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Gal jį primušė chuliganai?

AKROBATĖ: O gal jį nušovė?

ŽONGLIERIUS: Gana!!!

AKROBATAS: Išties. Kol nežinome nieko tikro, nėra reikalo savęs gąsdinti.

KLOUNAS: Dažnai daugsyk baisiau nei gatvės chuliganai,

Save mes patys gąsdint užsimanom...

Cirko palapinėj kažkas garsiai nukrenta.

AKROBATĖ: Girdėjot?

ŽONGLIERIUS: Ne, o ar turėjom ką nors girdėti?

AKROBATĖ: Palapinėj kažkas nukrito.

ŽONGLIERIUS: Negali būti. Mes juk visi žinom, kad ten nieko nėra.

AKROBATAS: Bet aš kažką girdėjau.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Aš irgi.

KLOUNAS: Jei neapgauna tik klausa manos ausies,

Girdėjau irgi aš kažką išties.

ŽONGLIERIUS: Vargšeliai, jums tikrai pakenkė šaltas oras ir stoviniavimas nieko neveikiant.

AKROBATAS: Nėra reikalo ginčytis. Žinom gi, kad iš vidaus durys užsikabina tik kabliuku.

ŽONGLIERIUS: Taip, ir tai galima pastebėti pabandžius atidaryti duris: jei jos užkabintos kabliuku, lieka nedidelis plyšelis.

INTERESANTAS: Patikrinam!

ŽONGLIERIUS: Tuoju (*eina prie durų ir bando jas atidaryti*). Keista, jos išvis neužrakintos.

VISI, IŠSKYRUS LIŪTŲ DRESIRUOTOJĄ: Kaip tai!!

AKROBATAS: Ryte jos tikrai buvo užrakintos.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: O po to mes visą laiką čia stovėjome.

ŽONGLIERIUS: Keista, labai keista...

AKROBATĖ: O gal kai mes buvom nubėgę prie šviesoforo?

AKROBATAS: Tikrai!

INTERESANTAS: Bet aš buvau pasilikęs.

AKROBATĖ: Tikrai?

INTERESANTAS: Taip, ir Liūtų dresiruotojas...

ŽONGLIERIUS: Keista, labai keista...

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Tai gal užeinam ir išsiaiškinam, kas ir kaip?

AKROBATAS: Teisybė!

Visi sueina. Dairosi. Nieko nematyti ir negirdėti. Liūtų dresiruotojas uždega šviesas. Matyti nugriuvusios kopėčios.

AKROBATĖ: Tai štai kas nukrito! (*kartu su Žirgų išjodinėtoja*) Mes buvome teisios!

KLOUNAS: Svarbu, ne tik pačiam būti teisiam,

Bet sugebėt įbrukt tą tiesą ir kitam!

Liūtų tramdytojas nueina į tarnybines patalpas ir pradeda pusbalsiu šnekėti su savo žvėreliais.

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Gal jis savo kabinete?

AKROBATĖ (*naiviai*): Kas jis?

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Kaip tai kas? Direktorius, žinoma.

AKROBATAS: Einam ir pažiūrėsime.

INTERESANTAS: Taip, taip.

Visi eina į tarnybines patalpas. Juos pasitinka liūtų riaumojimas. Interesantas atšoka ir pasislepia už plačių Žonglieriaus pečių.

INTERESANTAS: Jie kažko neramūs šiandien...

ŽONGLIERIUS: O, jie užuodė šviežią mėsybę!

INTERESANTAS: Jūs tik gąsdinate! Nieko jie neužuodžia. (sau) Tikiuosi...

ŽONGLIERIUS: Jūs per daug nuobodūs, kad norėčiau Jus gąsdinti...

Interesantas nutyli. Artistai sustoja prie direktoriaus durų. Akrobatams pabeldžia. Niekas neatsiliepia. Pabeldžia stipriau. Tyla. Tada paspaudžia rankeną. Durys užrakintos.

AKROBATAS: Jo nėra!

INTERESANTAS: Arba sėdi užsirakinęs.

VISI ATISISUKA Į INTERESANTĄ: Jis taip niekad nedarytų!

INTERESANTAS (*pašaipiai*): Kaip ir niekada neveluotų?..

AKROBATAS: Tai ne tas pats.

INTERESANTAS: Bet kaip tada viską paaiškinsit?

Tyla. Girdėti tik liūtų riaumojimas.

DRAMA

ŽONGLIERIUS: Žinot, man atrodo, kad direktoriui negalėjo nieko blogo atsitikti.
Jis ne toks žmogus.

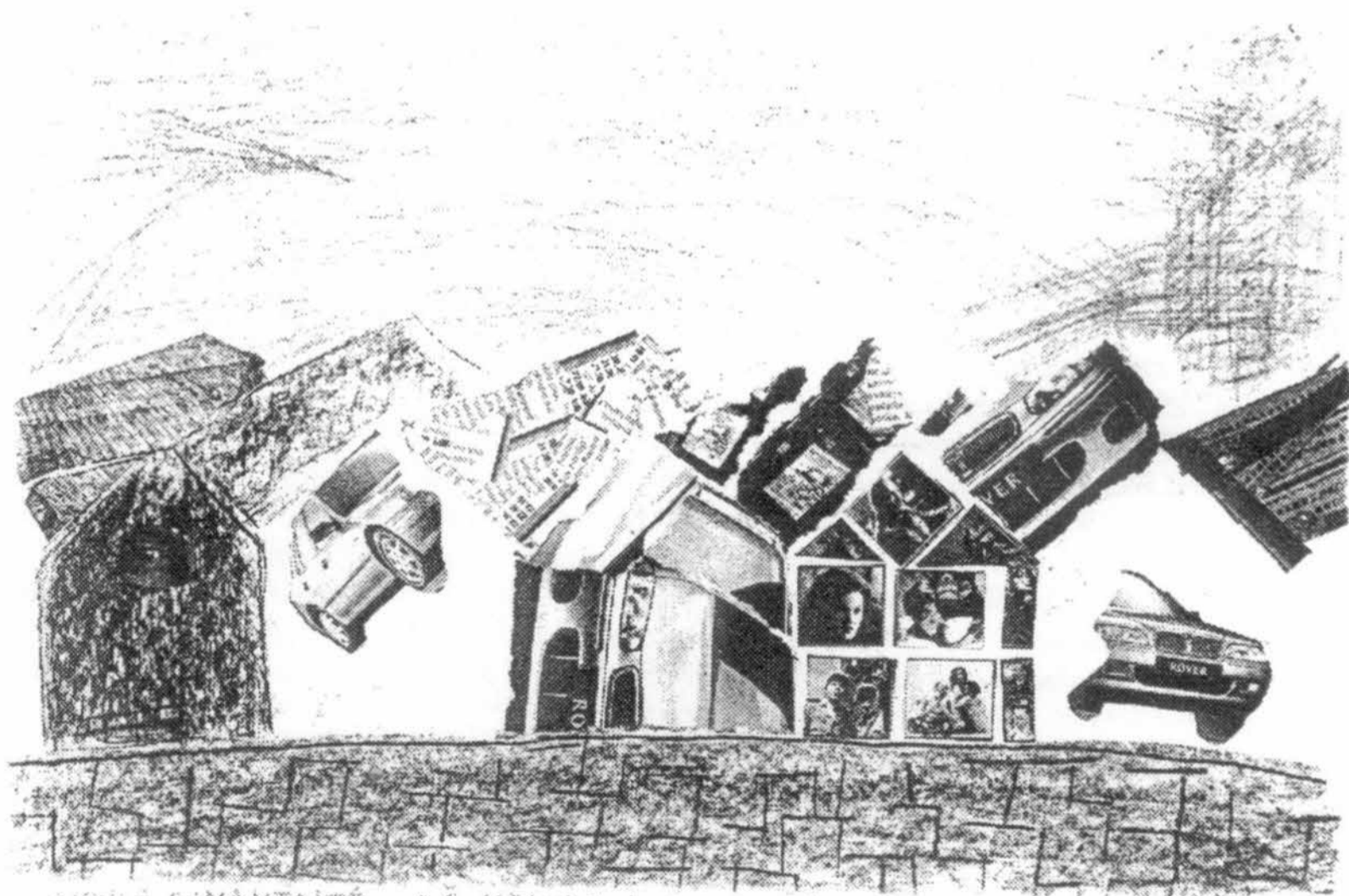
AKROBATAS: Taip, man atrodo, kad jis anksčiau ar vėliau vis tiek pasirodys ir viską
paaiškins.

AKROBATĖ: O žmonėms reikia mūsų pasirodymų...

ŽIRGŲ IŠJODINĖTOJA: Tad prie darbų!

Visi išsiskirsto.

INTERESANTAS (*sutrikęs*): O ką man daryti?!

AKVILĖ RIMANTAITĖ „AŠ NEMOKU VAIKUOTI“ 1994

Jurga Kupstytė

Ji buvo sunkiai, ilgai negalėjo įveikti slogaus miego kvaišaties. Atrodo, lyg kažkas stumdo po smegenis minkštą, tačiau be galo sunkų volą. Volas myga mieguistus smegenis veik iki skausmo. Išsibudinti reikia per jėgą.

“Man galas. Aš pradėdau.”

Smegenys atrodo sutraiškytos ir sugniuždytos.

Dar viena beprasmė, tuščia, pilna neapykantos diena. “Aš nekenčiu šitos lovos, šito kambario, šito buto, žmonių, kurie jame gyvena, šito sunkaus ryto, šito sušikto pasaulio...Nekenčiu nekenčiu nekenčiu...” Ji pajuto, kad mintys primityvios kaip pirmąsio žmogaus darbo įrankiai. “Mama pasakytų, kad tai paaugliškas maksimalistiškas liūdesys.” Tačiau ji juto, kad šio prieš porą metų dar nepatirto, dirginančio ir saldaus jausmo, kuris ją įkyriai persekiojo, ji nesiryžtų pavadinti gražiu ir iškilmingu žodžiu - liūdesys. Šis jausmas toks didelis, toks egoistiškas. Tai - neapykanta. “Dieve, kaip bloga... Ką aš vakar veikiau?... Dieve...A, taip, juk mes vakar gerėm...Burnoj kaip prišikta...”

Vakar jie gerė. Saujelė žmonių, kurie nesulaikomai ritosi į narkotikų, alkoholio liūną, kuriems gyvenimas - tai kančia, beprasmybė, o mirtis - tai išsigelbėjimas. Vakar jie gerė. Gerė ir užvakar, ir dieną prieš tai, ir taip jau beveik mėnesį. Ruduo - depresijos, mirties metas. Depresiją reikia “gesinti”...

Ji sunkiai išlipo iš lovos. Jautėsi taip, lyg kojos būtų švino pripiltos, o burnoje - kaip viešajame tualete. Lėtai, vos pavilkdama kojas nusliūkino į virtuvę. Jautė, kaip smegenis maigo volas. Virtuvėje jos jau laukė priekaištingas, bet tuo pat metu pilnas nevilties, lyg skęstančiojo paskutinis šauksmas, motinos žvilgsnis. “Dieve, ir vėl ji. Juk ji dėl visko kalta. O šiaip, ne jos gyvenimas, ne jai jį ir tvarkyti.”

Ji pajuto norą ginčytis, garsiai rėkti, bartis, teisintis, o tuo pat metu ir kaltinti motiną. Tačiau ši tyliai, be žodžių nususuko ir išėjo iš virtuvės. Motina buvo išsekinta, išsunkta kaip citrina. Iš kažkur giliai, lyg skrandžio skausmas, kilo milžiniška neapykanta jai. Vien dėl to, kad ši nebenori klausytis, kad motina yra išsekinta jos beprasmiškos egzistencializmo filosofijos, jos kvailių kaltinimų. Vien dėl to, kad motina pavargo...

Jos neapykantos vulkano išsiveržimą sustabdė volas, kuris ir vėl pradėjo maigyti smegenis. Ji atsidarė šaldytuvą, įsipylė stiklinę mineralinio vandens ir vienu mauku ją išgėrė. Tada nusliūkino į vonią ir pakišo savo pliką galvą po šaltu vandeniu. Pajuto, kad volas šiek tiek sumažėjo. Bet tik šiek tiek.

Grįžusi į kambarį ji pradėjo savo rengimosi ritualą. Lėtai, neskubėdama vilkosi savo “skudurus”, kaip kad paniekinamai jos rūbus pavadintų motina. Vėl pajuto kylančią neapykantą motinai, todėl išeidama iš namų iš visų jėgų trenkė durimis...

...Lukiškių aikštė. Ji staigiai apsidairė, ar nestebi “mentai”, ir šmurkštelėjo į tarpuvartę. Senas, apgriuvęs kiemas, pilkom, apsilaupiusiom sienom namai išdaužytais langais, aplaužyti medeliai, aprašinetos sienos. Kiemo kampe - durys į rūšį. Ji dar kartą apsidairė ir dingo už tų durų. Erdvi patalpa. Suplėkęs šiluminis mazgas, kur į vakarą susirenka “prarastasis” (taip juos vadina žmonės gatvėse) jaunimas. Šis epitetas (kaip, beje, daug kas šiam gyvenime) jai kėlė nesuvaldomą norą spiegti, keiktis, daužyti langus, trankyti duris. Šis epitetas jai kėlė nesuvaldomą norą pateisinti jo prasmę.

Dabar rūsyje tebuvo keletas “prarastųjų”. Kampe, kaip koks beprotis, surištas tramdomaisiais marškiniais, susirietęs į keistą, kreivą, nesveikai kreivą (“kaip ir jo gyvenimas” - šmėstelėjo jos galvoj) kamuolį lingavo Tumas. Jo akyse atsispindėjo tuštuma, beprasmybė, tiesiog niekas. Jis keistai žvelgė į niekur ir kikeną debilišku juoku. Supratimas, kad Tumas šįryt “susistūmė” nebe pirmą dozę, dar labiau sugadino nuotaiką.

Šalia jo ant vamzdžio sėdėjo Modis. Rankose jis laikė nebe pirmą kartą naudojamą švirkštą ir "vaistų" buteliuką. Jos atminty šmėstelėjo nesenos vieno gero draugo laidotuvės, kuris mirė nuo geltos, kuria užsikrėtė per švirkštą. Ten buvo ir Modis. "Jis jau pamiršo, kaip čia visi su ašarom akyse prisiekinėjo nebevartoti, o jei vartos, tai tik su steriliais švirkštais. Jam "dzin". Į klausiamą Modžio žvilgsnį ji atsakė galvos krestelėjimu. "Jie žino, kad aš nekišu rankų į šitą šūdą, bet vis tiek siūlo. Nujaučia, kad greit susigundysiu. Ateis mano laikas..."

Paskutinis ten buvęs "prarastasis" - Tomas. Jis snūduriavo ant nešvaraus, išmarginto įvairios kilmės dėmėmis kampe patiesto čiužinio. Matėsi, kad jo dozė jau "praeina". Ji išsidrėbė šalia Tomo ir išsitraukė vyno butelį. Reikėjo nuraminti volą smegenyse.

"Ar žmonija tiek suaugo ir subrendo, kad mus perprastų? Ar mes galime likti šiame pasaulyje? Ir išvis, ar pasaulis vertas, kad aš jame gyvenčiau?". Šie ir daugybė kitų klausimų sukosi, daužėsi, o po to dingdavo po volu jos galvoje.

Ji kumštelėjo Tomą ir pasiūlė jam vyno mainais už peilį. Šioje beprasmybės, tuščio laiko kupinoje erdvėje buvo įprasta, kad nieko niekada negauni už dyką. Mainai buvo jų materialinių santykių pagrindas. Vienintelis daiktas, kurį galėjai gauti už dyką, buvo pirmoji dozė. Vėliau už ją mokėdavai visą gyvenimą...

Ji paėmė nuo grindų virvę ir susiveržė ja ranką virš alkūnės. Porą kartų sugniaužė kumštį. Kai iššoko venos, ji atlenkė peilį ir, lyg atlikdama kasdieninį ritualą, čirkštelėjo juo per venas. Pasipylė ryškiai raudonas kraujas. Tomas atsiėmė savo peilį, nuvalė jį į kelnių klešnę ir persėdo nuo jos toliau.

...Po kurio laiko pasaulis tapo kreivas. Veidai persikreipė, akyse jai pradėjo tavaruoti. Visą jos kūną apėmė saldžiarūgštis silpnumas. Jautėsi taip, lyg būtų išgėrusi porą butelių vyno ir suptūsi sūpynėmis. Jos lūpas iškreipė kreiva šypsenėlė. Staiga prie jos prisiartinio kreivas, beformis, padūmavęs kaip debesis Modis ir sušnypštė:

- Tšš! Indėnai karą žaidžia. Neišbaidyk jų... Nemaišyk jiems...

Ir sukriženo debilišku juoku, o jo akys žiūrėjo į niekur.

Ir tada staiga ji pradėjo klykti. Klykė iš visų jėgų, atrodė, truks balso stygos, atrodė, plyš galva. O pasaulis sukosi aplink taip, lyg ji sėdėtų karuselėj, "prarastųjų" veidai keitė spalvą, formą, jų figūros plaukiojo erdvėje. Ji matė, kaip debiliškai į ją sužiuro Tumas ir Modis, jie kikenė, vaipėsi, jų debiliškas juokas skambėjo jai ausyse. Jautėsi kaip Alisa kreivų veidrodžių karalystėje...

...Ji budo sunkiai, ilgai negalėjo įveikti slogaus miego kvaišaties. Atrodo, lyg kažkas stumdo po smegenis minkštą, tačiau be galo sunkų volą. Volas myga mieguistus smegenis veik iki skausmo. Išsibudinti reikia per jėgą.

"Kur aš?". Ji apsidairė aplink. Baltos sienos, baltos lubos, balta lova, balti tvarsčiai ant rankų, balti baldai, baltos durys. Atsidaro. Įeina balti žmonės baltais chalatais. Jie ją čiupinėja, tąso, apžiūrinėja, kažką matuoja, kažką rašo, kažką šneka. Išeina.

Ir staiga ji suprato, kaip aplink giedra. Kokia puiki, saulėta, šviesi, auksinė rudens diena. "Dieve, aš turiu, aš privalau, man reikia gyventi! Man tik šešiolika metų, man dar daug kas prieš akis! Aš - ne prarastoji. Aš suaugau ir pribrendau žmonijai, aš pradėdau ją suprasti. Aš galiu likti pasaulyje, man nereikia sušinaikinti." Ji pajuto, kokios beprasmiškos, pompastiškos frazės sukasi jos galvoje. Bet nuo to nesukilo neapykanta. Nuo to jai pasidarė džiugu. "Man galas. Aš pradėdau"...

Agnė Pupeikytė

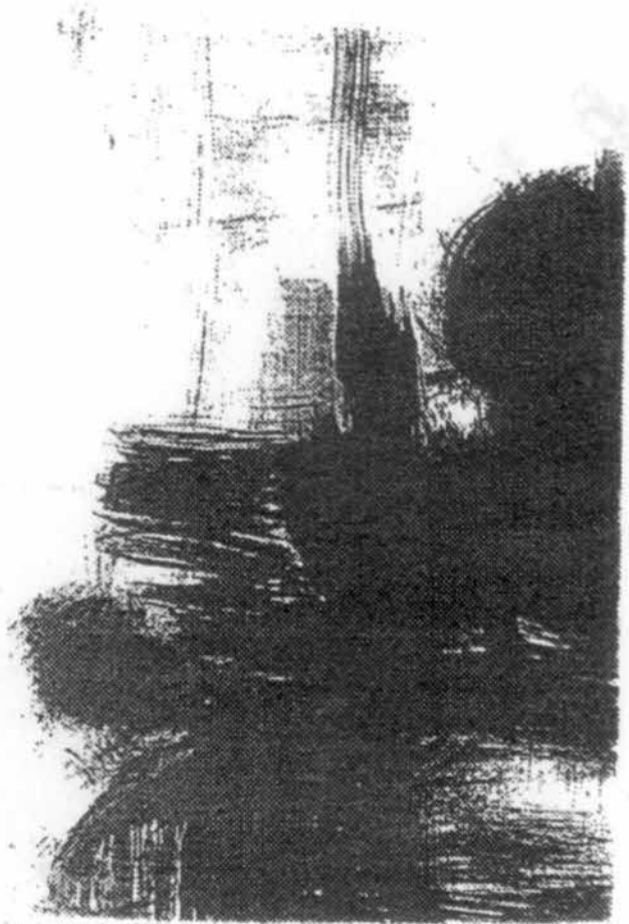
Juodas Drugys Nusileido Ant Mano Rankos Ir Daugiau Nebepakilo, Kaip Aš Nepakilau Iš Tavo Bejausmės Akių Lovos. Aš Noriu Miego, Leiskit Man Užmigti, Pakilk, Juodas Drugy, Nudažyk Jo Lovą, Kurioje Aš Galėčiau Numirti.

LAIŠKAS NIEKAM IR NIEKADA

Štai - prieš akis raudonos akys. Nukrentu. Netenku samonės. Guliu. Atsimerkiu - matau kaip pro rūką jo šešėlį. Ne, tai žmogus. Jis laiko mano bejausmę ranką, mano pagalvė šlapia. Ne, aš negalėjau tiek verkti. Staiga atsikeliu ir einu. O, aš vis tebeguliu lovoje, o jis tebestovi šalia. Atsisėda. Pradedu verkti. Kaltina save. Aš springstu nuo žodžių, bet mano lūpos sustingusios. Aš vis dar be sąmonės. Aš ligoninėje. Juk aš neleidau manęs čia atvežti. Niekas ir niekada manęs neklauso. Jis vėl verkia. Kažką šneka apie gyvenimą, kurio aš neturiu. Jis irgi neturi. Gyvenimas turi mus. Aplinkui pilka ir nyku. Žmonių nėra, tik jis ir aš. Jo paklaikusios akys. Jos kažką man primena. Tik niekaip negaliu prisiminti, ką taip. Tos pačios gražios, ugninės, paklaikusios akys. Jo. Tiktai jo. Niekas ir niekada neturės tokių akių. Tiktai jis. Pro langą matau plaukiančius debesis. Jie žiaurūs, nes visą laiką grįžta ir grįžta - visada tokie patys. Bejausmiai, šalti kaip mano ranka. Pajuntu, kad rankai dar šalčiau. Matau pro langą geltonus namus ir jį nutolstantį, kažkur amžinybėje. Žinau, kad negrįš - kam? Yra daug šiltesnių rankų, yra daug daug kitokių būtybių. Keista, aš suklydau. Matau, kaip pro rūką jo šešėlį - ne tai žmogus. Tai jis, jo akys, jo rankos. Jis visas. Ištraukia iš palto kišenės gelę. Bet juk jis žinojo, kad aš niekada nemėgau gelių. Kodėl jis ją atnešė? Gal nori atsisveikinti. Aš jam leidau eiti seniai, tik niekada manęs neklausė. Kai sakydavau "eik", jis pakeldavo savo akis ir mane apkabindavo. Daugiau nieko. Jokių žodžių. Jokių jausmų, jokių atsisveikinimų. Jis žinojo, kad tai sako tylą, kurios jis nekenčia, bet vis tiek tyli. Pagaliau jis pasiryžo atsisveikinti. Šį kartą tai turėjo padaryti ne eilinė tylą, o gelę. Kažkokia sukniastos kasdienybės detalė. Taip ir sustingo mano rankoje, kaip ir mano jau tikrai atmerktos akys. Jis vėl verkė. Ašaros bėgo skruostais ir krito į mano delną, į man skirtą gelę, esančią jame. Pagaliau jis suprato, kad aš numiriau, o kartu ir jo geltona gelė, ir saujelė jo šiltų ašarų mano delne. Numirė, ir tiek. Kūnas gulėjo baltame patale, jis laikė jos ranką ir daugiau nebeverkė. NIEKAM IR NIEKADA.

Aš išsekau, išsisunkiau. Viskas beprasmiška. Žmonės virto stikliniais indais, dūžtančiais kas tris sekundes mano akyse. Sudužo ji, jis, jie. Ant palangės jų daug, galėtum visus nusviesti žemėn. Bet jie patys krenta, dūžta, o tu godžiai priimi tą klaikų dūžtančių stiklų garsą. Tai nieko nekeičia. Kartais pagalvoju, kad greičiau atėjęs pavasaris, ką nors pakeis. Nusivyliau. Niekas nieko nekuria. Tačiau mano viduje auga kūrinys - KIENO? Jis priklauso jam. Bet jis niekada nesužinos, kad tai jo. Aš negaliu suprasti to kūrinio. Jis yra, o kartu nieko nėra. Jis verčia mane pasijausti vieniša. Niekas jo negali sunaikinti, net dūžtantys stiklai. Tai amžinybė, kuri turi tvirtas sienas. Aš už jų su juo skirta jam. Jei tik tu norėtum, viską atiduočiau TAU. Viską. Bet tau nereikia. KO TAU REIKIA?

Kai tu irsies valtimi, joje aš nematysiu tavęs.
 Tu būsi manyje, nes aš vanduo.
 Kai tu būsi vandenyje, jame nebus manęs,
 Nes nebus valtys, nieko nebus.
 Kai mes kartu nieko nėra.
 Tu stipriai irsies į saulę, į šilumą, į gerį.
 Prie saulės kils vanduo...
 Manęs nebus, tavęs nebus - bus vanduo ir valtys.
 Medinis ir viską aprėpiantys taškai būtyje
 Taps mūsų.

PAMAŠTYMAI APIE ŽMOGAUS INDIVIDUALYBĘ

Mechaniniame ir nuasmenintame pasaulyje žmogus turi sunkiai nusakomą jausmą, kad gyvenimas tampa skurdesnis, kad žmogus yra kažkaip "apgriautas" ir "atimtas" šitos visuomenės, kad žmogus pamažu "smulkinamas", o tuo pačiu ir luošinamas, ir galų gale, kad žmogus yra atskirtas nuo bet ko, suteikiančio prasmę jo darbams ir gyvenimui.

Tai susvetimėjimo jausmas, kuris dabartinėje visuomenėje paplitęs taip galingai ir plačiai, kad net tapo viešas ir priimtinas. Žmogus susikūrė šį jausmą, sutiko su juo ir padarė jį priimtina. Turbūt mes negalime atsiminti tų laikų, kai nebuvo šio jausmo, taigi mes esame tiesiog paveldėję santvarką, kuri kelia susvetimėjimą. Žmogus tapo mechaniškas, šabloniškas ir daiktiškas. Žmonės elgiasi taip, lyg neturėtų tarpusavy nieko bendro, lyg sukūrę viską iš pačių savęs, nesinaudodami kitų patirtimi.

Kartais grupė susvetimėjusių supranta, kas su jais atsitiko. Visos šitos grupės pasiekia tam tikrą izoliacijos nuo visuomenės laipsnį. Jos yra visuomenėje, bet nepriklauso jai. Todėl šios grupės daugiau ar mažiau linkusios suformuoti jų pačių atskirą "subkultūrą". "Subkultūros" nariai, nepaisant spaudimo, dažnai suranda solidarumą ir pasitikėjimą savimi, kurio stokoja pagrindinė visuomenės dalis. Nariai atgauna asmenybės vertės pajautimą, kurį prieš tai buvo praradę. Jie yra prieš prisitaikėliškumą.

Kuo blogas prisitaikėliškumas? Tai asmens elgesio ir įsitikinimų pasikeitimas dėl kito žmogaus (ar žmonių grupės) spaudimo.

Aš taip pat susikūriau savąją "subkultūrą". Neigiu prisitaikėliškumą ne tik tuo, kad kitaip atrodau, bet ir tuo, kad abejoju įprastiniais mąstymo šablonais. Neprisitaikėliai, norėdami nustatyti kaip yra iš tikrųjų, kitais nepasitiki.

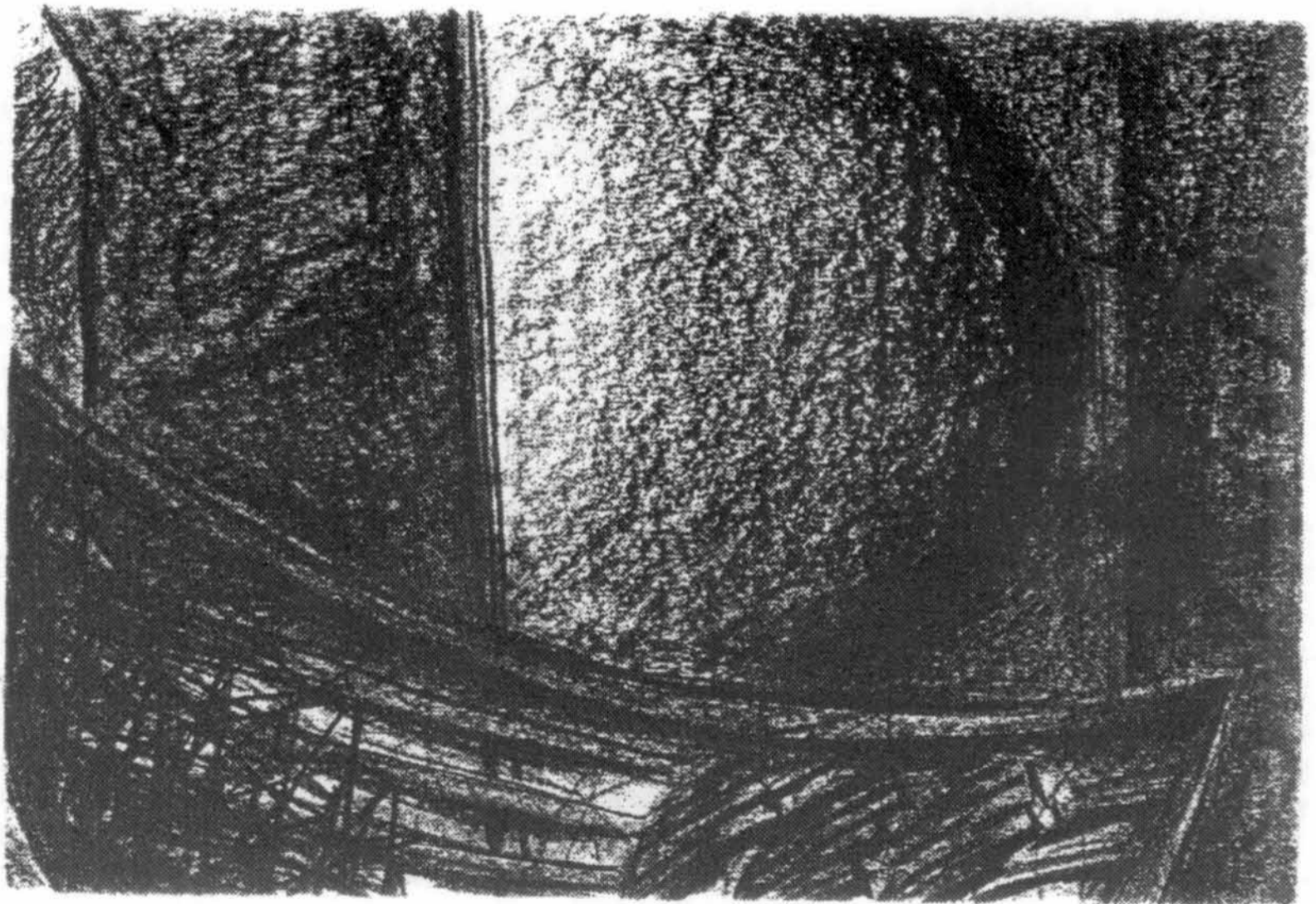
Tų žmonių, kurių komandos prisitaikyti yra atmetamos, aš traktuojama labai blogai. Visuomenė sukuria neigiamą imidžą tiems, kurie persekioja prisiplakėlius. "Individualistas" ar "neprisitaikėlis" reiškia tą patį, kaip ir "nukrypėlis"; "prisitaikantis" reiškia "komandos žaidėją". Tai yra tai, ką padarė moderni visuomenė. Tačiau vis tik reiktų pažymėti, kad neprisitaikėliai gali būti giriami istorijos ar idealizuojami filmuose praėjus daug laiko po jų neprisitaikymo akto. Savo laiku nesusitaikantis laikomas maištininku, iškrypėliu ir rūpesčių kėlėju tai rutinai, prieš kurią eina.

Aš niekada nesusitaikau su ideja, kad esu "visuomenės dalis", ir kad mano veiksmai turi būti įprasti ir priimtini. Vadovaujuosi principu: galvok pats, būk savimi, ne tik imk, ką tau duoda visuomenė, bet ir kurk savo taisykles, gyvenk savo gyvenimą.

Asmenybei nepakanka skirtis nuo aplinkinių, svarbu pabrėžti tą tapumą savimi. Žmonėms, kurie nori tikrai kitaip atrodyti nei likusi visuomenės dalis, pavyksta susikurti daugeliui neįprastą imidžą. Tačiau tai yra visiškai beprasmiškas žingsnis. Individualumo išmėginimas ir tapimas savimi reikalauja sąžiningo, dažnai skausmingo žvilgsnio į savo vidų, klausiant tokių klausimų:

“Kas aš toks? Ko aš noriu iš gyvenimo? Ko aš turėčiau norėti? Ką aš turėčiau daryti?”. Galiausiai šis procesas priverčia atsisakyti paklusnumo daugeliui visuomenės taisyklių ir nuostatų. Be to, atsakant į šiuos klausimus išskyla nauji, pavyzdžiui, kodėl tu kažko nori, kas sąlygoja tavo norus. Šio proceso tikslas yra tas, kad žmogus sužino apie save patį ir savo savitumą. Žmogus ima skirtis nuo kitų. Iš neprisitaikymo supratimo atsiranda supratimas, kad visuomenė nepritaikyta individualybių civilizacijai, vietoj to ji sukurta tam, kad perauklėtų keletą “nenormalių” asmenų ir priverstų visus tikti į tą šabloną. Visa tai galiausiai baigiasi įstatymišku nužmogėjimu.

Svarbiausia, ką gali padaryti žmogus - tai prisiimti atsakomybę. Pirmiausia atsakomybę pačiam sau už tai, kaip jis gyvena savo gyvenimą, praplečiant šią sąvoką iki kitų žmonių. Kas tai yra tiksliau? Žmogus turi galvoti, gerbti aplinkinius, neteisti pagal išorę, paremti kitus kovoje už teisę “būti savimi”, ir padėti teigiamai pakeisti šį pasaulį. Prisiimdamas atsakomybę žmogus susikuria asmeninę laisvę. Laisvė - tai kažkas, ką mes galime susikurti kiekvieną dieną; kiekvienas iš mūsų gali tai pasiekti...

STAKĖNAS I.E.

Sausa ir negyva

Ji čia jau seniai stovi tarp kitų negyvų gėlių. Ir kam to reikia, juk ji visai neprimena gyvos. Maža sausa gėlytė, ji atrodo kaip mirusio žmogaus nuotrauka. Jis nesugrįš. Po kiek laiko ir gėlytę bus galima išmesti.

Rūkas

Rūkas gali užtemdyti ne tik pilkas miesto gatves, bet ir jose gyvenančiųjų neaišku kokios spalvos sielas. Jis gali sudrumsti mintis ir nublukinti jų spalvas. Gerai, kad rūkas išsisklaido, nes jame pasiklydus pasidaro labai baisu ir atrodo, kad tai niekada nesibaigs. O kai baigiasi, pradedi bijoti, kad vėl atslinks svetimų spalvų prisigėręs rūkas. Ir iš tikrųjų kada nors jis vėl atslenka.

Laikrodis

Laikrodis - tai laiko pranašas. Padarai ką nors blogo, ir tada išgirsti, kaip tyliai plaka metalinė jo širdis: nėra laiko gailėtis. Jis tiesiog šaiposi iš gyvenimo. Kas žino, kiek laiko liko gyventi? Niekas? Netiesa. Aš žinau, kad laikrodis žino. Bet jis man nepasakys... Koks jis laimingas, kad vienintelis spėja gyventi. Bet aš galiu iš laikrodžio pasišaipyti, nes jo metalinė negailestinga širdis nemoka tos laimės jausti.

“Tas, kuris ieško, jau daug yra praradęs, dėl to ir ieško” (B.Radzevičius)

Tuščias žvilgsnis lekia tolyn, tikėdamasis į ką nors atsimušti. Jis negali būti tuščias, jei jo kas nors neišsėmė. Ir negali būti toks tuščias, kad nebesitikėtų būti užpildytas. Jis ieško laisvės kaip laukinis paukštis užrakintame narve. Žmogus gali atrakinti paukščio narvą, bet savo nemoka. Pats užrakino. Gal netyčia, o gal nepastebėjo, kaip durys užsitrenkė. Dabar savo tuščiu, sutrikusiu žvilgsniu ieško laisvės, o gal ko nors kito, tik tuo pačiu vardu vadinamo. Ieško to, ko gal ir nėra. Bet jei ieško, vadinasi, tikisi, o jei tikisi - tai gal ras. Gal tamsiausiam narvo kampe paslėptas raktas. Bet visi kampai šviesūs ir tušti. Tokie tušti, kad norisi juos užpildyti. O kuo užpildysi, jei nieko neturi? Žmogus ieško išeities. Juk neieškotų, jei nesitikėtų, o tikėjimas suteikia vilties. Jos vis daugėja, kol užpildo visus kampus, visą narvą, bet durų nepasiekia. Kas gali jas pasiekti? Žmogus nesupranta, nesuvokia, kad taip ilgai stovėjo atsukęs joms nugarą ir stebėjo kampus, kad net nepamatė, kaip durys atsidarė. O gal pamatė, tik nepatikėjo. O gal patikėjo, tik tai jam nieko nebereiškė. Priprato ieškoti. Priprato ieškoti ir pamėgo. Pamiro, ką prarado, ir prarado norą surasti. Ieško. Gal netyčia suras, ko kadaise ieškojo. Tada, kai dar žinojo ko ieško, kai dar suprato ieškojimo prasmę, kai dar nebuvo jos pametęs.

Keista, įtartina tylą. Kodėl taip tylu kambary... Kodėl jie taip tyliai juda... Ir iš kur čia jie? Juk dabar naktis, aplink tik tylą ir... jie. Bet iš tikrųjų jie juk nejuda. Ir netriukšmauja. Jie tik tyli ir stebi. Stebi abejingai, tačiau kažkaip bauginančiai drąsiai. Ir ką jie mato šitam žmogaus gyvenime, kad niekur nuo jo nesitraukia. Visada šalia. Ko jie nori iš mūsų? Jų pilna visur ir vis daugėja, jie stovi prie kiekvieno net mažiausio daiktelio... Jie stebi. Ir to stebėjimo vis daugiau ir daugiau, ir vis daugėja, po truputį plečiasi vis greičiau ir greičiau, kol užpildo visą erdvę ir viskas tragiškai tyliai pajuosta. Pajuosta naktis... O jie stebi, savo juodais žvilgsniais stebi jų pačių spalvų prisigėrusią naktį. Jų tiek daug. Skirtingi... bet visų ta pati spalva. Juoda, gąsdinančiai juoda. Jie mūsų negąsdina - mes patys jais save gąsdiname. O jie tik stebi, jie tik bauginančiai stebi.

Užslenka rūkas, beveik nieko nesimato. Tik keli daiktai. Aplinkui taip baisu... ir kažko taip baisiai trūksta! Paklaikęs žvilgsnis stebi kiekvieną dar matomą daiktą, keistoje tyloje širdis plaka vis greičiau ir tu ieškai, tu bandai įžvelgti nors vieną, nors vieną vienintelį šešėlį.

Monika Sriubaitė

Akiniai

Jūs gulite priešais ant stalo, galbūt mąstote... Atsiprašau, kieno Jūs?.. Na... nežiūrėkite taip į mane... aš... sutriksiu. O gal Jūs norite man kažką pasakyti, tik nediržtate išduoti šeimininko paslapties... Tuomet išduokite savo paslaptį: ar tai, ką matau, yra viskas, ar už bespalvių stiklų dar kas nors slypi?..

Įdomu, kokios spalvos Jūsų akys?..

Vis dėlto gaila, kad Jūs negalite girdėti, antraip jau būtumėt man atsakę.

Bala po lietaus

Baigė lyti. Matau, kaip skęsti pati savyje. Tu džiūgauji ir linksmi tarsi vaikas taškaisi, kartais pasišiauši prieš vėją, po to nurimsti ir susimąstai.

Staiga kažkas nė nepasiklauses purvinais batais įlipa į patį tavo vidurį. Tu nustebusi subanguoji ir netyčia užlieji šalimais stovėjusią mažą balutę. Tarsteli "atsiprašau" ir skubiai sugrįžti į savo vietą. Dabar tavo gilumoje matau atsispindintį nerimą... Nejučia imi trauktis, mažėti, kol galų gale visai pasislepi mažyčiuose tarpeliuose, iš kur stebi pasaulį, kur jautiesi saugi ir žinai, kad niekas netryps tavo sielos.

Sausa gėlė

O, atleisk, aš visai pamiršau!.. Bet turi mane suprasti, juk stovi čia per dienas ir stebi mano gyvenimą. O gal yra atvirksčiai... Tuomet atsiprašau. Aš stebėjau tavo spalvingais žiedais, o dabar... atleisk, visai tave pamiršau... O, kad galėtumei priimti kiekvieną meilės persisunkusį vandens lašą!.. Visas vandenynas tų lašų dabar būtų tavo... tačiau per vėlu.

Kai tu štai šitaip vaikštai ir nerandi sau vietos, kai atsisėdi ir nerandi žodžių eilėms, kai nesinori su niekuo šnekėtis, tik kažką sukurti, padaryti, kad po to galėtumei didžiuliu savo darbu, o kiti žavėtusi savo darbu, o kiti žavėtusi jo minties galia, nes niekas kitas taip neerzina ir nevargina kaip bejėgiškumas, kai jautiesi kaip iš kiauto ištraukta sraigė...

Kai tu žinai, jog dar turi savyje idėjų, užslėptų ir neperskaitytų žodžių eilių, tačiau nieko negali padaryti, kad tos mintys išsiliėtų popieriuje...

Kai tu be reikalo jautiesi nelaimingas, kai negali imtis jokio darbo, kai matai už save ryžtingesnius, nors ir ne tokius (...) kaip tu, kai imi jiems pavydėti tos vienos savybės – ryžto, valios, aktyvumo, tai yra tikro žmogiškumo...

Kai jautiesi esąs vertas daugiau negu gauni arba – dar blogiau – jautiesi pernelyg gerai įvertintas, dingsta pusiausvyra ir atsiranda galimybė išslysti iš kelio...

...tau tiesiog reikia poilsio, nes kitaip išprotėsi.

Greta Makaraitytė

Egoistiškai spoksau į vonioje pamerktas rožes. Jos jau visiškai išsiskleidusios. Dabar jose matau laivo bures... Ištraukiu vieną jų ir pirštų galais pamažėl braukiu nuo žiedo kotu žemyn. Kelią stabdo spygliai, kurių kelis aš taip pat egoistiškai nuplėšiu, palikdama žymę tvirtame kote. Kažkodėl šiandien man atrodo, jog niekas niekam neskauda, pati buvau tarsi išverminga indėnė. Jiems, indėnams, toks skausmas nepastebimas. Nuo rožės koto varva vanduo. Kažkas, panašus į syvus, sunkiasi iš spyglių žymių. Sunkiasi ir varva varva varva... Vandenyje, panašiai, kaip aliejaus lašai, nusidriekia didžiuliai skaidrūs ratilai. Vis dar nepaliamajam varva į vandenį, ant rankos... Be gailėsčio metu rožę atgal į vandenį. Staiga man pasirodė, jog ji tironiškai leidžia savo spyglius į mane. Tie syvai – mano kraujas. Apsvaigusi plaunu kruvinas rankas, bet nespėju. Kraujas vis sunkiasi, tačiau aš nelaukiu, lekiu iš vonios ir slepiuosi. Aš dabar kažkodėl pradėjau bijoti. Baisu matyti, girdėti. Atrodo, kad raudonas kraujas nudegino mane pačią, mano akis... Bijau atsimerkti, bet, to nepaisydama, staigiai pakelium skaudžius nuo per didelio spaudimo vokus ir tarsi aklom akim žiūriu į sužalotas rankas. Koks skaudus yra kerštas...

Kelias, kurį aš sumyniau, veda ten, kur aš noriu ir visuomet galiu jį pamiršti. Tačiau yra ir gyvenimo kelias, kurį aš suminu, bet jau niekaip nebegaliu jo apželdinti – jis toks, kokį mano pėdos jį paliko pažymėjusios.

Šiandien pradėjo gelsti lapai. Šiandien lijo rudeniškas lietus. Šiandien atėjo ruduo...

Pražydo kaktusas ir, suviliojęs musę, ją nudūrė. Paskutinis, pats didžiausias klevo lapas atsiklijavo nuo medžio šakos ir dideliu greičiu pasileido žemėn. Žemė, nebegalėdama išlaikyti visų rudens lapų, nusičiaudėjo ir kartu nukratė nuo savęs milijonus surūdijusių skiaučių. Vanduo, išmargintas krentančių lietaus lašų, susirinko žemės atsizadėtus medžių lapus ir lėtai juos skandino. Apžiūrėjusi šiukšlių konteinerį ir nusprendusi, jog knaisiotis po jį būtų nepelninga, varna nuskrido, matyt, į kitą kiemą. Kažkas pro debesis pažiūrėjo smalsia akimi, bet nykus žemės vaizdas tą kažką išgąsdino ir tas rėkdamas pasislėpė ir daugiau nepasirodė. Sudužo mėnulis, nes mačiau, kaip kažkoks vaikišcias metė į jį akmenį. Tamsa nudažė viską mėlynai. Pasaulis ir ruduo tapo mėlyni.

Veidrodis

Jis toks lygus ir spindintis. Jis tarsi velnių ežeras, kuriame nėra sielos, tik jos atspindys. Jame viskas iškreipta, netikra. Į jį baisu žiūrėti, nes pamatai save. Pamatai save, nors galvojai, kad esi vienintelis pasaulyje. O tavo atspindys toks nuožmus ir slegiantis, kaip kad tu pats...

Lyja

Lyja. Lietus nori nuplauti nuodėmes nuo žemės... O žemė tokia didelė. Bet ten, kur vanduo, ten nėra blogio, ten nėra žmogaus. O žmogus blogas... Blogas, nes turi skėtį. Jis nebijo lietaus - nebijo nuodėmių. Jis jas daro ir nieks jų nenuplauna. Jis turi skėtį...

